

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัย นางศิริกัญญา แก้วเงินลาด **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต **อาจารย์ที่ปรึกษา**
 (1) รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยานี ภาคอัคร (2) รองศาสตราจารย์อุทัยวรรณ จรุงวิภู
 (3) ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก **ปีการศึกษา** 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน (2) ระบุปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนดังกล่าว (3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยการบริหารกับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ในปีงบประมาณ 2546 จำนวน 122 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็น และสมการถดถอยเชิงพหุคูณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า P – Value

ผลการวิจัย พบว่า (1) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี มีความพร้อมระดับสูงต่อการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน และด้านการตรวจสอบภายใน (2) ปัจจัยการบริหารคือปัจจัยสำคัญที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน (3) ปัจจัยการบริหารส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

คำสำคัญ การดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน, ปัจจัยการบริหาร

Thesis title : FACTORS AFFECTING THE READINESS OF PERFORMANCE
BASED BUDGETING OPERATION IN SCHOOL OF THE OFFICE
OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION IN
PATHUMTHANI PROVINCE

Researcher : Mrs. Sirinya Gaewgrenrad ; **Degree :** Mater of Business Administration;

Thesis advisors : (1) Dr.Gallayanee Parkatt, Associate Professor; (2) Uthaiwan

Charungwiphoo, Associate Professor; (3) Dr.Ragsan Maneelek, Assistant Professor;

Academic year: 2003

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) study the readiness levels of Performance – Based Budgeting (PBB) operation in the school of the office National Primary Education in the Pathumthani Province (2) identify the expected factors affecting the readiness of PBB operation of these schools and (3) analyses the relationship between management factors and the readiness of PBB operation of the schools.

The sample group is 122 administrators of the Primary school under the Office of Pathumthani Provincial Primary Education in the fiscal year 2003. The methodology consists of the questionnaire and the multiple regression, the addition, the statistics are the percentage, mean, standard deviation, and the p – value

The research results reveled that the readiness levels of all schools in the school of the office National Primary Education Commission in the Pathumthani Province are relatively high, specifically financial management, budget control, procurement management finance and performance reporting, and internal audit, significantly Management factors are the important factors influencing the readiness of PBB operation of the schools. Further, most factors show the positive relation to the readiness of PBB operation of the schools.

Keywords: The Readiness of Performance – Based Budgeting Operation, Administration factors

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยาณี ภาควัตถุ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อุทัยวรรณ จรุงวิภู และ ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ ตลอดทั้งเฝ้าติดตามความก้าวหน้าในการจัดทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ หัวหน้าป็นัดดา จรัสพิทยากุล หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์ปภาสิต จำปาทอง ศึกษาพิเศษ 8 ศูนย์ประสานงาน PBB กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา และหัวหน้าพรจันทร์ พรศักดิ์กุล หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ คุณรุ่งทิพย์ เมืองโคตร เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 7 ว และ ดร.วีระเดช เชื้อนาม เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาในการตรวจเครื่องมือ และขอขอบพระคุณ ดร.พลวิทย์ เกิดมี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิจัยในด้านต่าง ๆ ครั้นนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนกำลังใจ และการเสียสละเวลาจาก คุณวุฒิกกร แก้วเงินลาด และทุก ๆ คน ในครอบครัวอย่างดียิ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับ ดูแล โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการบริหารระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีประสิทธิภาพ

ศิริัญญา แก้วเงินลาด

ธันวาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
ประเภทของงบประมาณ.....	11
หลักการจัดการงบประมาณและการเงินที่ดี.....	15
ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน.....	16
มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน.....	20
ระบบการจัดทำงบประมาณ.....	27
หลักการจำแนกรายจ่ายตามงบประมาณ.....	30
การบริหาร.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดโรงเรียน.....	52
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ ... งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการ ทางการเงิน 7 ด้าน.....	55
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผล ต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของโรงเรียน.....	56
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการดำเนินการตาม ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการ ทางการเงิน 7 ด้าน และระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อ ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	57
5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับความพร้อม ของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน	59
6. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตาม ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน.....	61
7. ผลการสังเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข ในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียน.....	70
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
สรุปการวิจัย.....	76
อภิปรายผล.....	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	89
ก ค่าเฉลี่ยระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงาน และค่าเฉลี่ยปัจจัยการบริหารรายชื่อ.....	90
ข แบบสอบถาม.....	96
ค หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	108
ประวัติผู้วิจัย.....	111

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52
ตารางที่ 4.2 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความพร้อมของการ ดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน จำแนก เป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน.....	55
ตารางที่ 4.3 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะ จะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน.....	56
ตารางที่ 4.4 ระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้น ผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินโดยรวมทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	57
ตารางที่ 4.5 ระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน จำแนกตามขนาด โรงเรียน	58
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร กับความพร้อม ของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน.....	59
ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวม	61
ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการวางแผนงบประมาณ (Y1)	63
ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการ ดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้าน การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน (Y2)	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง (Y3)	65
ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารการเงินและการ ควบคุมงบประมาณ (Y4)	66
ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการรายงานทางการเงินและ ผลการดำเนินงาน (5)	67
ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารสินทรัพย์ (Y6)	68
ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการตรวจสอบภายใน (Y7)	69
ตารางที่ 4.15 ตารางการสังเคราะห์ปัญหาอุปสรรคเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย	70
ตารางที่ 4.16 ตารางการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขเรียงตามลำดับความถี่ จากมากไปหาน้อย.....	72

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 ความเชื่อมโยงของกระบวนการงบประมาณและมาตรฐานการจัดการ ทางการเงิน.....	25
ภาพที่ 2.2 กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง	26

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูประบบบริหารงานภาครัฐกำลังเป็นประเด็นที่รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ให้ความสนใจมาก เนื่องจากความตื่นตัวในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนทั่วโลกเป็นไปอย่างกว้างขวาง มีผลทำให้ความต้องการการบริหารเพื่อประชาชนได้รับการยกระดับให้สูงขึ้นกับหลายประเทศต่างประสบภาวะวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีสาเหตุจากการขาดประสิทธิภาพของกลไกการบริหารงานภายในประเทศ จากเหตุดังกล่าว รัฐบาลจึงจำเป็นต้องปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้เป็นกลไกและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างสมรรถนะของประเทศในการแข่งขันระดับเวทีโลก สร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความสามารถ อีกทั้งเป็นการสร้างวัฒนธรรมและคุณค่าใหม่ในวงราชการ ได้รับการยอมรับจากสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2545: 2)

จากแนวคิดดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบได้จัดทำแผนการปฏิรูปปฏิรูประบบบริหารงานภาครัฐขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลสมัยของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการด้านต่าง ๆ ใน ปี พ.ศ. 2540 และออกมาตรการปรับภาคราชการในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร การปรับขนาดกำลังคน การปรับลดบทบาทภารกิจตามลำดับ ซึ่งได้ผลเป็นที่พอใจในระดับหนึ่ง และการดำเนินการอยู่ในลักษณะการตั้งรับเป็นหลัก เพื่อให้กระบวนการปฏิรูประบบราชการเกิดผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว ในรัฐบาลสมัยของนายชวน หลีกภัย จึงได้แปลงเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความชัดเจน เรียกว่า “ แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ” เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการ และเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยปฏิรูปในลักษณะองค์รวมเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบบริหารภาครัฐให้ไปสู่ “รูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” ที่เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก การปฏิรูประบบบริหารภาครัฐจะครอบคลุมใน 5 ด้าน คือ แผนการปรับเปลี่ยน บทบาท ภารกิจและวิธีการบริหารงานของภาครัฐ แผนการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณการเงินและการพัสดุ แผนการปรับเปลี่ยนระบบบริหารบุคคล แผนการปรับเปลี่ยนกฎหมาย แผนการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยม และ 1 ใน 5 แผนการปฏิรูป

ดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจ ในแผนการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณการเงินและการพัสดุ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณเป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance – based Budgeting) ซึ่งระบบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน จะให้ความสำคัญกับผลงาน ซึ่งประกอบด้วย ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ Outcome) ของการดำเนินการ แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรที่ใช้และผลงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และหนึ่งในนโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษา คือ เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาทุกประเภท และทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนสำนักงาน ก.พ.

2646: 19)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีภาระหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 76 จังหวัด ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ มีนักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบ 6,595,828 ล้านคน และมีโรงเรียนในสังกัด รวมทั้งสิ้น 30,228 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ : 2545)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานในสังกัดที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน การใช้จ่ายเงินของโรงเรียนจะเป็นไปตามกลยุทธ์ที่หน่วยงานร่วมกันพิจารณาคัดเลือกขึ้นมา และโรงเรียนได้รับการเตรียมความพร้อมตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน (Hurdles) มาแล้วในระดับหนึ่ง โดยได้รับคัดเลือกจากสำนักงานประมาณให้เป็นหน่วยงานนำร่อง และได้เลือกจังหวัดและโรงเรียนเพื่อใช้เป็นหน่วยงานทดลองในการนำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน รวมทั้งสิ้น 9 จังหวัด 37 โรงเรียน มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 และจะมีการนำมาใช้อย่างเต็มรูปในปีงบประมาณ 2547 การดำเนินการจะเกิดประสิทธิภาพหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหาร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน และศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการนี้ได้คัดเลือกโรงเรียนในจังหวัดปทุมธานีเป็นกรณีศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจดำเนินการวางแผนพัฒนาหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) โดยรวม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี

ประเด็นปัญหาการวิจัย

1. ระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี มีมากน้อยเพียงใด

2. ปัจจัยใดที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี

3. มีปัจจัยการบริหารใดบ้างที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

การศึกษากรอบแนวคิดทางทฤษฎี เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ในด้านความพร้อมที่เป็นตัวแปรตาม ผู้วิจัยได้แนวคิดในการกำหนดกรอบตามรายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน โครงการนำร่องปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ในปีงบประมาณ 2543

ซึ่งทำการประเมินโดยนำมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles ที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามที่สำนักงานประมาณกำหนด มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานนั้น ผู้วิจัยได้แนวทางจากการศึกษาของ สำลี เก่งทอง (2545) เรื่อง “ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ เขตการศึกษา 5 “ ซึ่งนำแนวคิดของ Steers (Steers. 1997 : 60 – 139) มากำหนดเป็นปัจจัยการบริหาร ซึ่ง Steers ได้กำหนดปัจจัยการบริหารลักษณะใหญ่ ๆ 4 ด้าน คือ ลักษณะขององค์กร ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ตามวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในบทที่ 2 สรุปรวมเป็นปัจจัยทางการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน รวมเป็นปัจจัยทางการบริหารที่ต้องการศึกษา 6 ด้าน พร้อมทั้งศึกษาตัวแปรอิสระเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดโรงเรียนว่ามีความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพียงใด โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

3.1.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) ตำแหน่ง
- 5) ประสบการณ์

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

- 1) ขนาดที่ 1 นักเรียน 1-120 คน
- 2) ขนาดที่ 2 นักเรียน 121-300 คน
- 3) ขนาดที่ 3 นักเรียน 301-600 คน
- 4) ขนาดที่ 4 นักเรียน 601-900 คน
- 5) ขนาดที่ 5 นักเรียน 901- 1,200 คน
- 6) ขนาดที่ 6 นักเรียน 1,201-1,500 คน

7) ขนาดที่ 7 นักเรียน 1,501 คนขึ้นไป

3.1.3 ปัจจัยการบริหาร

- 1) โครงสร้างองค์กร
- 2) ลักษณะสภาพแวดล้อม
- 3) ลักษณะของบุคลากร
- 4) นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ
- 5) ทรัพยากรสนับสนุน
- 6) การฝึกอบรมและการพัฒนา

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ภายใต้กรอบมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles

3.2.1 การวางแผนงบประมาณ

3.2.2 กากำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน

3.2.3 ระบบการจัดซื้อจัดจ้าง

3.2.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ

3.2.5 รายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน

3.2.6 การบริหารสินทรัพย์

3.2.7 การตรวจสอบภายใน

กรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 ระดับการศึกษา
 - 1.4 ตำแหน่ง
 - 1.5 ประสบการณ์
2. ขนาดของโรงเรียน
 - 2.1 ขนาดที่ 1 นักเรียน 1-120 คน
 - 2.2 ขนาดที่ 2 นักเรียน 121-300 คน
 - 2.3 ขนาดที่ 3 นักเรียน 301-600 คน
 - 2.4 ขนาดที่ 4 นักเรียน 601-900 คน
 - 2.5 ขนาดที่ 5 นักเรียน 901-1,200 คน
 - 2.6 ขนาดที่ 6 นักเรียน 1,201-1,500 คน
 - 2.7 ขนาดที่ 7 นักเรียน 1,501 คนขึ้นไป
3. ปัจจัยการบริหาร
 - 3.1 โครงสร้างองค์กร
 - 3.2 ลักษณะสภาพแวดล้อม
 - 3.3 ลักษณะของบุคลากร
 - 3.4 นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ
 - 3.5 ทรัพยากรสนับสนุน
 - 3.6 การฝึกอบรมและการพัฒนา

ตัวแปรตาม

- ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ภายใต้มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน
1. การวางแผนงบประมาณ
 2. การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน
 3. การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง
 4. การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ
 5. รายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
 6. การบริหารสินทรัพย์
 7. การตรวจสอบภายใน

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี แต่ละขนาดมีความแตกต่างกัน

4.2 ระดับปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนแต่ละขนาด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี มีความแตกต่างกัน

4.3 ปัจจัย และความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์กัน

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี ภายใต้กรอบมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการ และศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนเกี่ยวกับลักษณะบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และปัจจัยการบริหาร 6 ด้าน

5.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 176 คน ซึ่งตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ได้กำหนดเป็น ตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้รักษาการในตำแหน่งในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี และโรงเรียนประถมศึกษาได้แบ่งขนาดตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1) ขนาดที่ 1 จำนวนนักเรียน 1-120 คน
- 2) ขนาดที่ 2 จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน
- 3) ขนาดที่ 3 จำนวนนักเรียน 301- 600 คน
- 4) ขนาดที่ 4 จำนวนนักเรียน 601- 900 คน
- 5) ขนาดที่ 5 จำนวนนักเรียน 901- 1,200 คน

6) ขนาดที่ 6 จำนวนนักเรียน 1,201-1,500 คน

7) ขนาดที่ 7 จำนวนนักเรียน 1,501 คนขึ้นไป

5.2 ระยะเวลา ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลที่รวบรวมในปีงบประมาณ 2546 ช่วงเดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่จะนำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาใช้อย่างเต็มรูปแบบในปีงบประมาณ 2547

6. ข้อจำกัดในการวิจัย

ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลด้านตัวแปรอิสระ เกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร ได้ศึกษาเฉพาะปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน เพียง 6 ด้าน โดยกำหนดปัจจัยการบริหารให้กับผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบตามระดับความคิดเห็นว่ามีมากน้อยเพียงใด

7. นิยามศัพท์

7.1 ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน หมายถึง ความพร้อมตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles ได้แก่

- 1) การวางแผนงบประมาณ
- 2) การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน
- 3) ระบบการจัดซื้อจัดจ้าง
- 4) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ
- 5) รายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
- 6) การบริหารสินทรัพย์
- 7) การตรวจสอบภายใน

7.2 ปัจจัยการบริหาร หมายถึง ปัจจัยที่มีคาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินงานตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน 6 ด้าน คือ 1) โครงสร้างองค์กร 2) ลักษณะสภาพแวดล้อม 3) ลักษณะของบุคลากร 4) นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ 5) ทรัพยากรสนับสนุน 6) การฝึกอบรมและการพัฒนา

7.3 **มาตรฐานการจัดการทางการเงิน** หมายถึง องค์ประกอบของการดำเนินงานทางการเงินตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน 7 ด้าน

7.4 **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่บริหารงาน และบังคับบัญชาบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี

7.5 **โรงเรียนประถมศึกษา** หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา และระดับก่อนประถมศึกษา นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนประถมศึกษาบางแห่งจัดการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอีกระดับหนึ่ง ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

7.6 **งาน/โครงการ** หมายถึง งาน/โครงการในแผนงานที่กำหนดตามเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือกำหนดขึ้นใหม่ในระหว่างปีงบประมาณ

7.7 **ผลผลิต** หมายถึง ผลผลิตของแผนงานหรือของงาน/โครงการในแผนงานที่กำหนดไว้ตามเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือกำหนดขึ้นใหม่ในระหว่างปี

6.8 **ต้นทุนผลผลิต** หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณ หรือทรัพย์สินของหน่วยงานและสถานศึกษาเพื่อดำเนินการให้เกิดผลผลิต

7.9 **ต้นทุนทางตรง** หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ส่งผลต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา หรือผู้รับบริการโดยตรง เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนครู ค่าวัสดุการศึกษา ค่าสาธารณูปโภคในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

7.10 **ต้นทุนทางอ้อม** หมายถึง ค่าใช้จ่ายเพื่อการสนับสนุนให้หน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการผลิตผลผลิตโดยเป็นต้นทุนที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่จะคิดต้นทุน และไม่สามารถทราบต้นทุนที่เกิดขึ้นได้ง่ายจึงต้องใช้วิธีการปันส่วน เช่น เงินเดือน เงินค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราวของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน ค่าใช้จ่ายในการบริหารหน่วยงาน ค่าเช่าบ้าน ค่าสาธารณูปโภคของสำนักงาน เป็นต้น

7.11 **ผลลัพธ์** หมายถึง ผลลัพธ์ของแผนงาน/โครงการในแผนงานที่กำหนดไว้ตามเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือที่สำนักงานงบประมาณกำหนด

7.12 **ประเภทงบรายจ่าย** หมายถึง กลุ่มวัตถุประสงค์ของรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายตามแผนงาน หรืองาน/โครงการ เช่น งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน หรืองบเงินอุดหนุน

7.13. **ข้อตกลงการใช้ทรัพยากร** หมายถึง ข้อตกลงระหว่างสำนักงานประมาณกับ สวทช. หรือรัฐวิสาหกิจ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบการบริหารทางการเงิน และ การจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ได้ผลผลิตและผลลัพธ์ที่ต้องการ

7.14 **ขนาดโรงเรียน** แบ่งตามขนาดโรงเรียนตามการจัดสรรงบประมาณ 7 ขนาด แต่เนื่องจากการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนในการวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อมูลจากโรงเรียนขนาดที่ 5 จำนวน 4 โรงเรียน ขนาดที่ 6 จำนวน 1 โรงเรียน ขนาดที่ 7 จำนวน 6 โรงเรียน ดังนั้น ในการ วิเคราะห์ข้อมูล จึงได้รวมขนาดโรงเรียน ตั้งแต่ขนาดที่ 4 ขนาดที่ 5 ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 เป็นโรงเรียนขนาดที่ 4-7 และได้แบ่งกลุ่มในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) ขนาดที่ 1 นักเรียน 1-120 คน
- 2) ขนาดที่ 2 นักเรียน 121-300 คน
- 3) ขนาดที่ 3 นักเรียน 301-600 คน
- 4) ขนาดที่ 4-7 นักเรียนตั้งแต่ 600 คน ขึ้นไป

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โรงเรียนในสังกัดสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ประกอบการพิจารณา แก้ไข ปัญหาและปรับปรุง การดำเนินงานตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีประสิทธิภาพ
2. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแล บริหารจัดการ โรงเรียนในสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานระดับกอง ได้แก่ กองนโยบาย และแผน กองคลัง หน่วยตรวจสอบภายใน และหน่วยงานอื่น ๆ ทราบความสำคัญของปัจจัยที่ มีความพันธ์กับระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ โรงเรียน เพื่อจะได้นำไปพิจารณาส่งเสริม สนับสนุนปัจจัยใด ก่อน-หลัง อย่างเหมาะสม และ สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาปรับปรุงระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน และ วางมาตรการในการแก้ไขปัญหา รองรับการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของโรงเรียนอย่างเต็มรูปต่อไป
3. ผลการวิจัย สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเพื่อประโยชน์ สำหรับการดำเนินงานตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยา
สำนักบรรณสารสนเทศ

บทที่ 2
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ กล่าวถึงองค์ประกอบที่เป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามประเด็นสำคัญในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประเภทของงบประมาณ
2. หลักการจัดการงบประมาณและการเงินที่ดี
3. ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน
4. มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน (Hurdles)
5. ระบบการจัดทำงบประมาณ
6. หลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ
7. การบริหาร
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ประเภทของงบประมาณ

ณรงค์ สัจพันโรจน์ (2541: 24-36) งบประมาณที่ประเทศต่าง ๆ ใช้กันอยู่ในขณะนี้มีหลายประเภท แต่ที่สำคัญ ๆ และรู้จักกันโดยทั่วไปมีอยู่ประมาณ 5-6 ประเภทด้วยกัน แต่ละประเภทจะมีลักษณะการใช้และการดำเนินการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป และมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน แต่แต่ละประเภทจะเหมาะสมกับประเทศใดประเทศหนึ่งนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางการบริหาร ความรู้ความสามารถ ปัจจัยทางด้านการเมือง กลุ่มประโยชน์ และปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านสังคม เป็นต้น สำหรับงบประมาณแต่ละรูปแบบสรุปได้ดังนี้

1.1 งบประมาณแบบแสดงรายการ (Line-item Budgeting) ระบบงบประมาณนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม มีรายการต่าง ๆ มากมาย และกำหนดเอาไว้ตายตัวจะจ่ายเป็นรายการอื่นผิดจากที่กำหนดไว้ไม่ได้ ถ้าจะผันแปรหรือจ่ายเงินอย่างไรอย่างหนึ่ง จะต้องทำความตกลงกับสำนักงบประมาณหรือกระทรวงการคลัง และหาเงินรายจ่ายมาเพิ่มให้พอจ่ายเสียก่อน ระบบงบประมาณนี้ ไม่เน้นการวางแผน วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ตลอดจนประสิทธิภาพของการบริหารงานเท่าใดนัก

ในช่วงก่อนปี พ.ศ.2525 ระบบงบประมาณของไทย เป็นระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ ซึ่งการจัดทำงบประมาณในระบบดังกล่าวไม่สามารถแสดงถึงผลสำเร็จของงานได้ อีกทั้งมีความไม่เชื่อมโยงกับแผนงานโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล และเน้นประเภทรายจ่ายเป็นสำคัญ และมีการควบคุมในรายละเอียดของการใช้จ่ายมาก ส่งผลให้ผู้บริหารทุกระดับไม่มีความคล่องตัวในการบริหารงาน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงไม่สามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการบริหาร และควบคุมการปฏิบัติงานตามนโยบายที่กำหนดได้ (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ : 2546 : 11)

1.2 งบประมาณแบบแสดงผลงาน (Performance Budgeting) เป็นระบบงบประมาณที่ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน ให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งงบประมาณรายจ่ายไว้โดยมีการติดตามและประเมินผลโครงการต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด และมีการวัดผลงานในลักษณะวัดประสิทธิภาพในการทำงาน ว่างานที่ได้แต่ละหน่วยงานนั้น จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่าไร ถูกหรือแพงประการใด เช่น นักเรียนเสียค่าใช้จ่ายในการให้การศึกษาเท่าไรต่อหัว เป็นต้น ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในหัวข้อที่ 3 ต่อไป

1.3 งบประมาณแบบแผนงาน (Planning Programming Budgeting) เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line-item Budgeting) ในปีงบประมาณ พ.ศ.2525 สำนักงบประมาณจึงได้ปรับปรุงงบประมาณเป็นระบบงบประมาณแบบแผนงาน (Planning Programming Budgeting) โดยนำมาใช้ผสมผสานกับระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line-item Budgeting) ทั้งนี้สำนักงบประมาณได้ปรับปรุงระบบและกระบวนการงบประมาณให้สอดคล้องกับแนวคิดของระบบงบประมาณแบบแผนงาน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ คือ ในด้านการจัดทำงบประมาณ ได้มีการกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การจัดทำงบประมาณแบบกำหนดสัดส่วนของวงเงินงบประมาณรายจ่ายแต่ละด้าน และแต่ละกระทรวงในลักษณะของการวางแผนมหภาค ผสมผสานกับการวิเคราะห์รายละเอียดค่าขอตั้งงบประมาณขององค์กรภาครัฐ โดยให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ในด้านการบริหารงบประมาณได้เปลี่ยนแปลงระบบการอนุมัติเงินประจำงวดให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยได้จัดสรรเงินงบประมาณไปตั้งจ่ายในส่วนภูมิภาค ตั้งแต่การอนุมัติเงินประจำงวด และให้หัวหน้าองค์กรภาครัฐ เจ้าของงบประมาณได้รับมอบอำนาจในการบริหารงบประมาณมากขึ้น รวมทั้งการมอบอำนาจการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแทน (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ : 2546 : 12)

1.3.1 ลักษณะของงบประมาณนี้ คือ

- 1) เลิกการควบคุมรายละเอียดทั้งหมด
- 2) ให้กระทรวง ทบวง กรม กำหนดแผนงาน
- 3) สำนักงบประมาณจะอนุมัติงบประมาณรายจ่ายให้แก่แต่ละแผนงาน

โดยอิสระ

4) สำนักงบประมาณจะควบคุมโดยการตรวจสอบ และประเมินผลของงานแต่ละแผนงานว่าบรรลุเป้าหมายตามแผนงานเพียงใด

1.3.2 กระบวนการในการดำเนินการ ดังนี้

1) ให้มีการจัดแผนงาน งาน หรือโครงการเป็นระบบขึ้นมา โดยจัดเป็นโครงสร้างแผนงาน งาน หรือโครงการ

2) ให้มีการระบุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของแผนงาน งาน ให้ชัดเจน

3) ให้แสดงค่าใช้จ่ายทั้งหมดของแผนงาน งานหรือโครงการ

4) ให้แสดงถึงผลที่ได้รับจากแผนงาน งานหรือโครงการเมื่อสำเร็จ

เสร็จเรียบร้อยลง

5) ให้มีการวิเคราะห์เลือกแผนงาน งาน หรือโครงการใดว่าจะมีความเหมาะสมที่จะดำเนินการก่อนหรือหลังอย่างไร

ในทางปฏิบัติของระบบงบประมาณแบบแผนงาน มีข้อจำกัดซึ่งเป็นอุปสรรคอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการจัดทำงบประมาณ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมือง ทักษะของเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมาก หากไม่เข้าใจแนวคิดและกระบวนการวิเคราะห์เชิงระบบ (System analysis) ก็จะเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งการปฏิบัติงานภายใต้ระบบงบประมาณแบบแผนงานที่ผ่านมา มีปัญหาสำคัญ คือ

- 1) เน้นรายการการใช้จ่ายมากกว่ามุ่งความสำเร็จของงาน
- 2) ขาดความเชื่อมโยงในการวางแผนทุกระดับ
- 3) ขาดความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติงานกับการจัดสรรงบประมาณ
- 4) ขาดการวางแผนการเงินล่วงหน้า
- 5) ขาดความครอบคลุมครบถ้วนทุกแหล่งเงิน
- 6) ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ
- 7) ไม่คำนึงถึงประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์

ดังนั้น จึงมีแรงผลักดันให้มีการปฏิรูประบบงบประมาณของประเทศอย่างจริงจัง

เพื่อให้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ฯลฯ โดยสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ต้องการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ ไปสู่รูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่เน้นการทำงานโดยยึดหลักผลผลิต และผลลัพธ์เป็นหลัก รัฐจึงปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณ จากระบบงบประมาณแบบแผนงาน (Planning Programming Budgeting) เป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance - based budgeting)

1.4 งบประมาณแบบแสดงการวางแผน การกำหนดโครงการ (Planning programming and Budgeting System) ระบบงบประมาณนี้เป็นการแสดงตัวเลขค่าใช้จ่ายระยะยาวของโครงการที่ได้มีการวางแผนไว้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งสรุปสาระสำคัญของระบบงบประมาณนี้ ดังนี้

1.4.1 มุ่งความสนใจในเรื่องการกำหนดโครงการ (Program) ตามวัตถุประสงค์อันเป็นพื้นฐานของรัฐบาล ไม่ได้คำนึงถึงขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละส่วนราชการ

1.4.2 พิจารณาถึงค่าใช้จ่ายในอนาคต

1.4.3 พิจารณาถึงค่าใช้จ่ายทุกชนิด ทั้งค่าใช้จ่ายโดยตรง ค่าใช้จ่ายประเภททุน และไม่ใช้ทุน รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย

1.4.4 การวิเคราะห์อย่างมีระบบ เพื่อหาทางเลือกที่จะดำเนินงาน ซึ่งเป็นสาระสำคัญของระบบงบประมาณนี้ โดยเกี่ยวกับเรื่อง การแสดงวัตถุประสงค์หรือเจตจำนงของรัฐบาล ทางเลือกดำเนินการต่าง ๆ ที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนและเป็นธรรม งบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องของทางเลือกดำเนินการแต่ละวัน งบประมาณผลอันพึงจะได้รับจากทางเลือกดำเนินการนั้น ๆ และการเสนอค่าใช้จ่ายและผลอันพึงจะได้รับ เพื่อเปรียบเทียบระหว่างทางเลือกดำเนินการนั้น ๆ พร้อมด้วยสมมติฐาน

1.5 งบประมาณแบบฐานศูนย์ (Zero - Based) เป็นระบบงบประมาณที่จะพิจารณางบประมาณทุกปีอย่างละเอียดทุกประการ โดยไม่คำนึงถึงว่ารายการหรือแผนงานนั้นจะเป็นรายการหรือแผนงานเดิมหรือไม่ ถึงแม้รายการหรือแผนงานเดิมจะได้รับงบประมาณไปแล้วในปีที่แล้ว แต่อาจจะถูกพิจารณาอีกครั้ง และอาจเป็นไปได้ว่า ในปีนี้อาจจะถูกตัดงบประมาณลงก็ได้

1.6 งบประมาณแบบสะสม (Incremental Budget) การจัดทำงบประมาณในแต่ละปีเป็นการระลอก ต้องใช้ข้อมูลมากในการพิจารณา และต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายงานด้วยกัน ดังนั้น เพื่อให้ทันกับเวลาที่มีอยู่ และให้งบประมาณเสร็จทันและสามารถนำมาใช้จ่ายได้

จึงมีการพิจารณางบประมาณเฉพาะส่วนเงินงบประมาณที่เพิ่มใหม่ที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาจากปีที่แล้ว เพียงแต่ยกยอดงบประมาณมาตั้งเป็นงบประมาณใหม่ได้เลย และพิจารณาในส่วนที่เพิ่มเติม

กล่าวโดยสรุป สำหรับประเทศไทย ในช่วงก่อนปี พ.ศ.2525 ได้ใช้ระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 จนถึงปีงบประมาณ 2546 ใช้ระบบงบประมาณแบบแผนงาน และในปีงบประมาณ 2547 เป็นต้นไป จะนำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาใช้ อย่างเต็มรูปแบบ

2. หลักการจัดการงบประมาณและการเงินที่ดี

โครงการนำร่องปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 9 -10) อ้างจาก ทิพย์วรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2542 : 11) ได้สรุปว่าการจัดการงบประมาณและการเงินที่ดีนั้นมีหลักการ ดังนี้

2.1 ความครอบคลุมและความมีวินัย ผลจากการวิเคราะห์ปัญหาในภาพรวม การแสดงความเชื่อมโยง และความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในระบบจะช่วยก่อให้เกิดความครอบคลุมในการจัดการงบประมาณและการเงิน การมีวินัยทางการเงิน การคลังก็นับเป็นสิ่งจำเป็น

2.2 ความชอบธรรม การตัดสินใจของผู้บริหารหรือคณะกรรมการในการดำเนินการตามหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายนั้น ต้องเป็นไปอย่างถูกต้อง ชอบธรรม เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุดเกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด

2.3 ความยืดหยุ่น การจัดการงบประมาณและการเงินที่ดีนั้น ต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว โปร่งใส รับผิดชอบ ตรวจสอบได้ และบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

2.4 การคาดการณ์ได้ หากต้องการให้การบริหารงานครบวงจร ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น นโยบายการดำเนินงานต้องชัดเจน มีความเป็นไปได้ และต้องมีความต่อเนื่อง ทรัพยากรที่ใช้เพื่อการดำเนินตามนโยบายนั้น ต้องมีอย่างเพียงพอ ทันต่อการใช้ และต้องทราบอย่างชัดเจนว่าในปีต่อไปจะมีงบประมาณเพื่อดำเนินการตามนโยบายหรือไม่ มากน้อยเพียงไร

2.5 ความซื่อสัตย์ การจัดการงบประมาณที่ดีต้องมีความซื่อสัตย์โปร่งใส เป็นเหตุเป็นผลไม่มีอคติ

2.6 ข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัย ต้นทุนผลผลิต และผลลัพธ์ ที่ถูกต้องสัมพันธ์กันเชื่อมโยงกันจะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ ความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารงานนับเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานจะต้องสร้างขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนกับความมีอิสระทางการเงินและการบริหารงบประมาณ

3. ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เป็นระบบงบประมาณที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดพันธกิจ (Mission) ขององค์กร เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ แผนงาน งาน/โครงการ อย่างเป็นระบบ มีการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อวัดผลสำเร็จของงาน เป็นระบบที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการทรัพยากร การเงินและพัสดุ ที่สะท้อนให้เห็นถึงผลสำเร็จของงาน หรือพันธกิจการ จัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน จะเน้นในเรื่องประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ของการดำเนินงาน ซึ่งประสิทธิภาพนั้นจะต้องได้ผลผลิตที่มากที่สุดโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด ส่วนประสิทธิผลนั้น มุ่งเน้นว่าจะได้ผลตามที่ต้องการซึ่งกำหนดไว้ในนโยบายและจุดหมายของหน่วยงานหรือไม่ ซึ่งจะต้อง สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ต่าง ๆ ขององค์กร หรือของรัฐภายใต้ระบบการบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และทำให้ประเทศชาติมั่นคง มั่นคง และพึ่งตนเองได้ (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. 2546 : 14-15)

การจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน จึงเป็นระบบที่จะทำให้รัฐบาลมั่นใจได้ว่า

1) ผลผลิตที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ และผลลัพธ์สอดคล้องกับเป้าหมาย และนโยบายรัฐบาล

2) ผลผลิตที่ต้องการมีปริมาณ ราคา และคุณภาพเหมาะสมสอดคล้องกัน

3) ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์ภายในเวลาที่กำหนด

3.1 หลักการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีหลักการสำคัญดังนี้

3.1.1 ลดการควบคุมจากหน่วยงานส่วนกลาง ส่งเสริมให้เกิดการบริหาร ที่คล่องตัวตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณ

3.1.2 ลดขั้นตอนในการขออนุมัติเบิกจ่าย

3.1.3 ให้ความสำคัญกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์

3.1.4 กระตุ้นเรื่องประสิทธิผลของหน่วยงานให้เป็นไปตามผลลัพธ์ที่กำหนดไว้

3.1.5 กระตุ้นเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานบรรลุผลลัพธ์โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด หรือปรับปรุงผลลัพธ์ให้สูงขึ้นโดยเสียค่าใช้จ่ายเท่าเดิม

3.1.6 ปรับเปลี่ยนงบประมาณจากแผนงานที่ไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ไปสู่แผนงานที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์

3.1.7 เน้นผลผลิตมากกว่าทรัพยากรที่ใช้ไป

3.1.8 ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นตัวชี้นำเป้าหมายของนโยบายของหน่วยงาน

3.1.9 กำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์มากกว่า 1 ปีงบประมาณ โดยทั่วไปนิยมใช้ 3 ปีงบประมาณ

3.1.10 เลือกและระบุผลผลิตที่ทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ

3.1.11 เน้นผลผลิต ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน ความพอใจของผู้รับบริการ การเสร็จทันเวลา ต้นทุนต่อหน่วย และประสิทธิผล

3.1.12 การจำกัดรายจ่ายภายในวงเงินที่จำกัด

3.1.13 การเปลี่ยนแปลงการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่า

3.1.14 เปลี่ยนวัฒนธรรมจากการทำงานตามข้อบังคับเป็นทำตามพันธกิจของหน่วยงาน

3.1.15 ลดกระบวนการทำงานเพื่อให้คล่องตัวในการบริหารงบประมาณ แต่เพิ่มความรับผิดชอบต่อผลผลิตและผลลัพธ์

3.2 เกณฑ์ที่ใช้วัดผลการดำเนินงาน ในการประเมินผลการดำเนินงานนั้นนิยามกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้สำหรับการประเมินความสำเร็จ ดังนี้

3.2.1 ปริมาณของผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

3.2.2 คุณภาพของผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

3.2.3 ต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนที่เป็นจริง ต้นทุนที่คาดหวัง ต้นทุนเฉลี่ย (Average Costs) ต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal Costs)

3.2.4 เวลา ผลผลิตผลลัพธ์ต้องเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดไว้ ไม่เช่นนั้นผลที่ได้จะไม่เกิดประโยชน์

3.3 บทบาทของรัฐบาล หน่วยงานกลาง และหน่วยปฏิบัติ กับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2545: 13-15) ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นระบบที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรที่ใช้กับผลงานที่เกิดขึ้น ในลักษณะที่เป็นผลผลิตและผลลัพธ์ซึ่งหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

ต้องรับผิดชอบผลงานทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าว ดังนั้น ในการบริหารงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน จะมีการจัดทำเป็นข้อตกลงระหว่างกระทรวงกับ คณะกรรมการนโยบายงบประมาณที่เรียกว่า Public Service Agreement (PSA) ซึ่งถือว่าเป็น พันธสัญญาในการบริหารงานการให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรัฐบาลยึดหลักการ เป็นผู้ซื้อและผู้เป็นเจ้าของ ขณะที่หน่วยปฏิบัติจะเป็นผู้นำส่งผลผลิต ดังนี้

3.3.1 บทบาทหน้าที่ของรัฐบาล ในฐานะของผู้ซื้อและผู้เป็นเจ้าของ รัฐบาลได้ กำหนดบทบาทของหน่วยงานกลางเกี่ยวกับ

- 1) กฎเกณฑ์การบริหารจัดการและการตรวจสอบงบประมาณ
- 2) การติดตามการส่งมอบผลผลิตและค่าใช้จ่ายของผลผลิต ทั้งในด้าน ปริมาณ คุณภาพ และราคาของผลผลิตรวมทั้งการวิเคราะห์ต้นทุนผลผลิตว่าเหมาะสมหรือคุ้มค่า หรือไม่
- 3) การรายงานผลต่อรัฐบาล เมื่อหน่วยปฏิบัติส่งมอบผลผลิต
- 4) การติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติในฐานะได้รับ มอบหมายจากรัฐบาล
- 5) การนำเสนอของบลงทุนที่หน่วยปฏิบัติเสนอ ซึ่งหน่วยงานได้วิเคราะห์แล้ว เสนอให้รัฐบาลทราบ
- 6) การติดตามความสำเร็จของผลลัพธ์ ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ โดย เชื่อมโยงระหว่างผลผลิตของหน่วยปฏิบัติกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในทุกระดับเปรียบเทียบกับแผน

3.3.2 บทบาทหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติ

- 1) หน่วยปฏิบัติทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะต้องรับผิดชอบ ในการบริหารงบประมาณ โดยการกำหนดรายละเอียดทรัพยากรที่ใช้ คุณภาพ ผลผลิต เพื่อใช้ในการ ควบคุมและกำกับให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 2) การกระจายอำนาจหน้าที่ในองค์กร โดยการกำหนดความรับผิดชอบ ในระดับต่าง ๆ ที่ชัดเจนและเหมาะสมในการจัดทำผลผลิต
- 3) ควบคุมและตรวจสอบค่าใช้จ่ายไม่ให้เกินจากที่ได้รับอนุมัติ
- 4) จัดทำรายงานการเงินและผลการดำเนินงานที่ครอบคลุมรายละเอียด ต่าง ๆ อย่างครบถ้วนตรงเวลาสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ทันที ทั้งภายในองค์กรและเสนอ สู่หน่วยงานภายนอก

นอกจากนี้หน่วยปฏิบัติในระดับกรมจะต้องดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผล หรือบรรลุ วัตถุประสงค์ตามที่กำหนดเพราะเป้าหมายการให้บริการสาธารณะในภาพรวมของกระทรวง

เช่นเดียวกับหน่วยงาน และสถานศึกษา ก็จะต้องมีการตกลงการให้บริการสาธารณะร่วมกันกับกรม รวมถึงการเจรจาเพื่อปรับลดหรือเพิ่มผลผลิตหรือเพิ่มวงเงินงบประมาณ โดยถือเป็นข้อตกลงการปฏิบัติงาน (Performance Agreement: PA) ร่วมกัน

3.4 แนวคิดเบื้องหลังผลลัพธ์และผลผลิต PBB: BEST PRACTICES (2545 : 14)

หลังจากที่รัฐบาลได้มีนโยบายการปรับปรุงประสิทธิภาพระบบบริหารภาครัฐก็ได้มีการหลังไหลของนวัตกรรมการบริหารงานเข้ามามาก ไม่ว่าจะเป็น RBM (Result Bases Management) SBM (School Based Management) PBB (Performance - Based Budgeting) BSC (Balance Scorecard) เทคนิควิธีการบริหารแนวใหม่เหล่านี้ ถ้าพิจารณาให้ถ่องแท้แล้ว พบว่าเน้นการบริหารผลงานมากขึ้น ซึ่งหน่วยงานจะมีผลงานได้นั้นต้องให้ความสำคัญกับหน่วยปฏิบัติมากขึ้น สำหรับยุทธศาสตร์หลักของการบริหารผลงานที่ใช้ในขณะนี้ถึงแนวคิดการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management)

PBB (Performance - Based Budgeting) เป็นยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารผลงาน ซึ่งเป็นการนำแนวคิด RBM มาขยายให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นซึ่งเปรียบเทียบกับศูนย์การกระจายแนวคิดระบบผลงานให้ไปสู่แนวปฏิบัติได้อย่างชัดเจนเห็นภาพตลอดแนว ดังนั้น สาระที่เกี่ยวกับผลงานที่น่าเสนอไป จะอยู่ภายใต้ความคิด PBB ความสำคัญที่หน่วยงานจะต้องตอบภายหลังใช้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน คือผลงานที่เกิดขึ้นคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรหรือไม่ ซึ่งหน่วยงานต้องหากกลยุทธ์ในการจัดผลงานหรือบริการให้เห็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และมีการวัดผลงาน โดยนำทฤษฎีการวัดผลแบบองค์รวมและสมดุล (Balance Scorecard :BSC) ซึ่งเป็นระบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีเป้าหมายหลัก คือ การบริหารจัดการกลยุทธ์ให้ไปสู่เป้าหมายบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยต้องมีการบริหารจัดการทั้งในด้านการเงินและด้านอื่น ๆ ภายใต้กรอบการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 4 ด้าน คือ การเงิน กระบวนการ ลูกค้าและการเรียนรู้ BSC เป็นรูปการบริหารจัดการที่ใช้ในระบบธุรกิจมาก่อน ซึ่งผู้คิดค้นรูปแบบนี้ คือ Kaplan และ Norton ได้นำการวิจัยและได้สรุปว่า หน่วยงานในยุคข่าวสารสนเทศ ถ้าให้ความสำคัญทางด้านการเงินเพียงอย่างเดียวไม่พอ เพราะหน่วยงานในบุคลากรสนเทศจะมีสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนมีการแข่งขันนั้น ต้องใช้ผู้มีความสามารถสูง ผลผลิตกระบวนการทำงานเป็นระบบครบวงจร ซึ่งทำให้หน่วยงานสามารถพบปะลูกค้าหรือผู้รับบริการโดยตรงนั้น ซึ่งการวัดผลแบบองค์รวมและสมดุล มีข้อดีดังนี้

- 1) สร้างความชัดเจนและแปลวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ให้มีความเป็นรูปธรรม
- 2) สื่อสารเชื่อมโยง โดยการเผยแพร่เป้าหมายยุทธศาสตร์นั้น

3) การวางแผน กำหนดเป้าหมาย และแผนงานโครงการ กำหนดเป้าหมายเพื่อการวัดซึ่งเป้าหมายนั้น

4) การเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ BSC ช่วยให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารได้ตรวจสอบ ปรับกลยุทธ์

กระบวนการจัดทำ BSC

1) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร หรือ SWOT ANALYSIS เพื่อให้ทราบสถานภาพขององค์กร

2) กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์องค์กร

3) วิเคราะห์ และกำหนดมุมมอง ขององค์กร ว่ามีกี่มุมมอง และมุมมองแต่ละมุมมองสัมพันธ์กันอย่างไร

4) จัดทำแผนกลยุทธ์โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญในแต่ละมุมมอง

5) ประชุมผู้บริหารระดับสูง เพื่อยืนยันและเห็นชอบในแผนที่ทางกลยุทธ์ที่สร้างขึ้น

6) กำหนดรายละเอียดของวัตถุประสงค์ในแต่ละกลยุทธ์ รวมทั้งกำหนด ตัวชี้วัด

ข้อมูลสภาพปัจจุบัน เป้าหมาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าระบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ BSC นั้น มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับการนำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาใช้

4. มาตรฐานการจัดการทางการเงิน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) , กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2545 : 20-32) , กรมสามัญ (2545) การจัดทำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานทุกระดับต้องมีความพร้อม โดยเฉพาะการพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ ตามที่ได้กำหนดเอาไว้แล้ว หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และกำกับดูแล จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ และบุคลากรในโรงเรียนที่ชัดเจน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งกลไกขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ถูกต้อง จะต้องมีการบริหารจัดการตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน หรือ ที่เรียกว่า “7 Hurdle” ดังนี้

4.1 การวางแผนงบประมาณ (Budgeting Planning) การวางแผนงบประมาณ เริ่มต้นจากการทำแผนกลยุทธ์ของหน่วยงาน ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ผลผลิต

กลยุทธ์ โครงสร้างแผนงาน การวางแผนงบประมาณจึงเป็นการสร้างระบบซึ่งให้ความมั่นใจในความครอบคลุมของกระบวนการจัดสรรทรัพยากรให้กับกิจกรรมสำคัญอย่างครบถ้วน ข้อมูลที่ได้จากแผนกลยุทธ์นำมาจัดทำประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง 3 ปี (Medium Term Expenditure Framework : MTEF) เป็นการคาดคะเนวงเงินที่จะใช้ในแต่ละปี โดยการวางแผนงบประมาณของงาน โครงการตามแผนกลยุทธ์ล่วงหน้าจากปีปัจจุบันไปอีก 3 ปี ทั้งการประมาณการรายได้ ซึ่งงบประมาณจะมีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐานหรือไม่นั้นพิจารณาได้จาก

4.1.1 ข้อมูลงบประมาณที่ครอบคลุม

4.1.2 แผนงบประมาณระยะปานกลาง

4.1.3 การจัดสรรงบประมาณมีความเหมาะสม

4.1.4 มีรายละเอียดค่าของงบประมาณที่เหมาะสม

4.1.5 การจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรม

4.1.6 ข้อมูลที่ใช้ในการควบคุมมีความเพียงพอ

4.1.7 มีการเปรียบเทียบแผนและผลการดำเนินงาน

4.1.8 ความรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณ

4.1.9 การบริหารจัดการเชิงรุก

4.2 การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน (Output Specification and Costing) หน่วยงานจะต้องมีการระบุกิจกรรมสำคัญและผลผลิตที่เกิดจากกิจกรรมดังกล่าวต้องมีการพัฒนาระบบบัญชีต้นทุน ซึ่งระบบบริหารทางการเงินเอื้อต่อการคิดต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมในแต่ละกิจกรรม ต้องมีการนำข้อมูลด้านต้นทุนมาช่วยตัดสินใจในเรื่องของความคุ้มค่ากับต้นทุน มีการประเมินทางเลือกอื่นที่ใช้ต้นทุนต่ำกว่าแต่ให้ผลตอบแทนเท่าเดิม ดังนั้นการคำนวณต้นทุนผลผลิตจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการก่อนเข้าสู่ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งรายละเอียดในการดำเนินงานประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

4.2.1 กำหนดกิจกรรม และผลผลิตที่ชัดเจน

4.2.2 กำหนดเกณฑ์จำแนกต้นทุนและค่าใช้จ่าย

4.2.3 เชื่อมโยงต้นทุนสู่ผลผลิต

4.2.4 มีระบบติดตามตรวจสอบ

4.2.4 มีการบริหารต้นทุน

4.3 การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Management) หน่วยงานต้องพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งต้องครอบคลุม

องค์ประกอบสำคัญของการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น ความจำเป็นของการจัดซื้อจัดจ้าง การขออนุมัติ การตรวจสอบสินค้าคงเหลือ วิธีการคัดเลือกและขั้นตอนการคัดเลือกผู้ผลิต การจัดทำสัญญา ขั้นตอนการจ่ายเงิน เป็นต้น มีขั้นตอนที่รัดกุม มีการกำหนดมาตรฐานของการซื้อสินค้ามีความรับผิดชอบในขั้นตอนและกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง (ดังภาพที่ 2.2) และในการจัดซื้อจัดจ้างหน่วยงานและสถานศึกษาจะต้องดำเนินการวางแผนการจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรให้เข้าใจระเบียบ ขั้นตอนการดำเนินงานและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดซื้อจัดจ้าง การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Financial Management and budget control) การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการประกันว่า ความคล่องตัวทางการงบประมาณที่หน่วยงานภาครัฐได้รับนั้น จะไม่นำไปสู่การใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาดังกล่าว หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานในการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ โดยผู้บริหารทางการเงินจะต้องมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ

4.4.1 การตัดสินใจหาแหล่งของเงินทุน

4.4.2 การตัดสินใจจัดสรรเงินทุน

4.4.3 การตัดสินใจนโยบายการเงิน

และในการควบคุมงบประมาณ จำเป็นต้องมีการบันทึกบัญชีตามเกณฑ์พึงรับพึงจ่าย (Accrual Basis) แทนเกณฑ์เงินสด (Cash accounting system) โดยการกำหนดรายการและโครงสร้างทางบัญชี เอกสาร หลักฐานที่จำเป็น มีระบบควบคุมการเบิกจ่ายและบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ หน่วยงานต้องมีการกำหนดความรับผิดชอบในการลงบันทึกรายการทางบัญชี มีการแยกความรับผิดชอบในการอนุมัติสั่งจ่าย การเบิกจ่ายและรายการทางการเงิน มีการแยกหน้าที่ด้านการบัญชี การคลังและการตรวจสอบ แยกความรับผิดชอบในการดูแล และการลงบัญชีแยกประเภททั่วไปและบัญชีย่อย บัญชีแยกประเภท มีระบบการอนุมัติ ตรวจสอบ กระทบยอดและบันทึกเพื่อควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณ มีการแบ่งระดับชั้นการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินและบัญชี

4.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Financial and Performance Reporting) มีการกำหนดดัชนีชี้วัดที่สำคัญ มีระบบ กรอบ และโครงสร้างการประเมินผลและรายงานผลที่ชัดเจน มีการกำหนดระยะเวลาการรายงานผล การตรวจสอบความถูกต้องของผลการรายงานมีข้อมูลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับผลการปฏิบัติงานที่ได้รับ

มีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนได้ทันเวลา

4.5.1 การรายงานทางการเงิน เป็นการนำเสนอข้อมูลทางการเงินเพื่อแสดงฐานะการเงินให้แก่บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทราบถึงผลการดำเนินงานขององค์กรว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือมีความสามารถในการบริหารการเงินให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร

ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้รายงานทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน รายงานทางการเงินจะเป็นตัวชี้วัดถึงความสามารถในการบริหารการเงินของผู้บริหาร

4.5.2 การรายงานผลการดำเนินงาน เป็นภารกิจและความตระหนักที่หน่วยงานและสถานศึกษา ได้จัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานกับหน่วยงานและสถานศึกษา ได้จัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานกับหน่วยงานระดับที่เหนือขึ้นไปเกี่ยวกับงบประมาณและเป้าหมายที่จะดำเนินการในแต่ละปี เมื่อได้รับงบประมาณดังกล่าวจะต้องรายงานผลการดำเนินงานเป็นรายไตรมาส เพื่อนำผลดังกล่าวมาพิจารณาวิเคราะห์ความคุ้มค่า การพิจารณาจัดสรรงบประมาณภายในส่วนราชการและพิจารณาต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตของแผนงาน ซึ่งขั้นตอนการรายงานผลการดำเนินงานมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแบบรายงานผลการดำเนินงาน
- 2) ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลตามแบบรายงานผลการดำเนินงาน
- 3) ขั้นตอนที่ 3 การสรุปรายงานผลการดำเนินงาน
- 4) ขั้นตอนที่ 4 การเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

4.6 การบริหารสินทรัพย์ (Asset management) มีระบบบริหารสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการบริหารสินทรัพย์ โดยพิจารณาในประเด็น ดังนี้

4.6.1 ผู้บริหารระดับสูงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารสินทรัพย์

4.6.2 มีการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินอย่างชัดเจน

4.6.3 มีการลงทะเบียนควบคุมสินทรัพย์อย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

4.6.4 มีการคิดค่าบริการที่เกิดจากการใช้สินทรัพย์อย่างเหมาะสม

4.6.5 มีระเบียบและแนวปฏิบัติที่สนับสนุนให้เกิดการใช้สินทรัพย์อย่างคุ้มค่าในทุกพื้นที่ของหน่วยงาน

4.6.6 คำนึงถึงทางเลือกของการเช่าสินทรัพย์แทนการซื้อสินทรัพย์

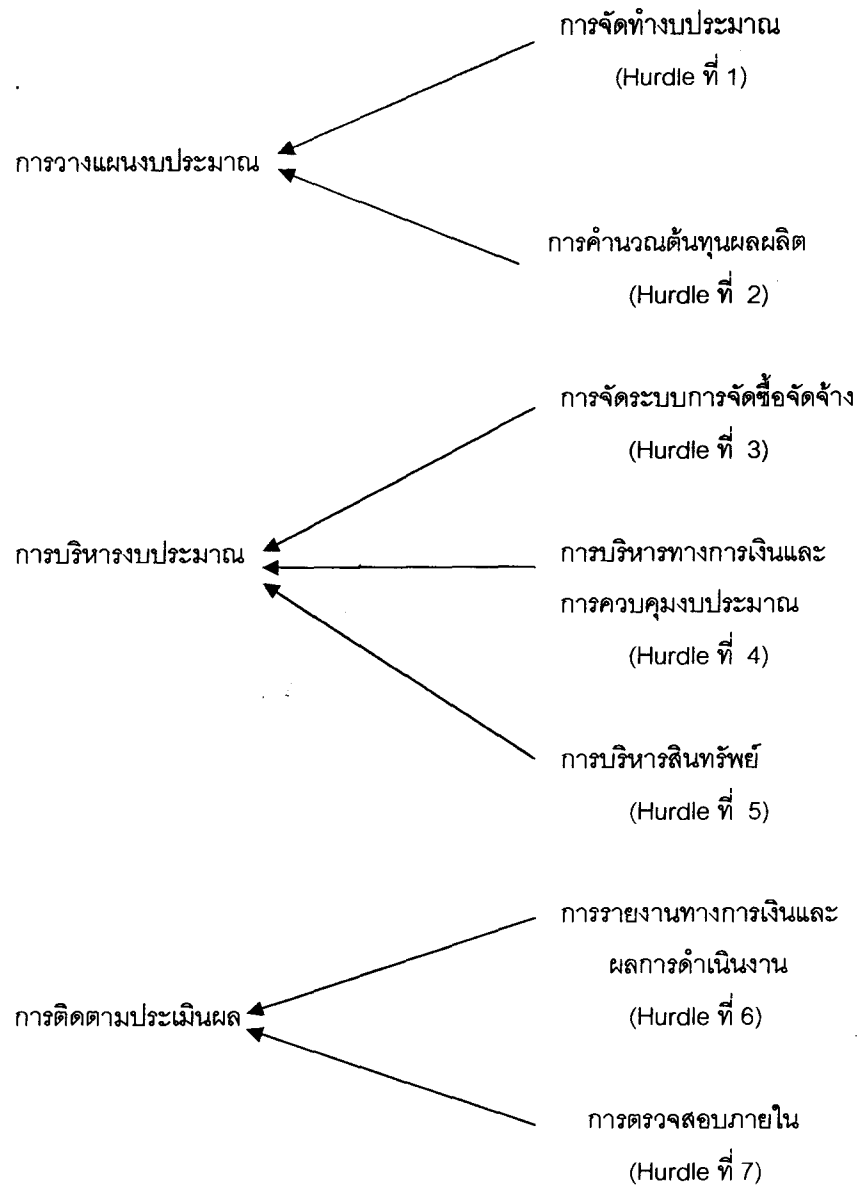
4.6.7 มีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดหาสินทรัพย์และการทดแทน
สินทรัพย์เดิม โดยคำนึงถึงกรอบการประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า

4.7 การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) หน่วยงานจะต้องกำหนดให้มีระบบการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ และมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามแผนที่กำหนดมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการตรวจสอบภายในที่มีขนาดเหมาะสม มีอิสระในการดำเนินงาน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน มีการพัฒนาระบบการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นไปได้ โดยผู้ตรวจสอบภายในจะทำหน้าที่สอบทาน วิเคราะห์ ประเมินผล ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและข้อมูลเพื่อเป็นการสนับสนุนแก่ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขอบเขตการตรวจสอบไม่ได้จำกัดเฉพาะการตรวจสอบด้านการเงินเท่านั้น แต่ยังขยายขอบเขตไปถึงการตรวจสอบการดำเนินงานซึ่งเป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการประเมินหรือวัดผลการดำเนินงานหรือการใช้ทรัพยากรของหน่วยงาน แผนงาน งาน โครงการ หรือกิจกรรมว่าเป็นไปโดยประหยัด มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุ้มค่าหรือไม่เพียงใด รวมถึงการควบคุมความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยการประเมินประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน

เนื่องจากระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นระบบที่มีการกระจายอำนาจในการจัดการงบประมาณให้กับหน่วยปฏิบัติ ดังนั้นมาตรฐานการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ด้าน จึงเชื่อมโยงกับกระบวนการงบประมาณ ตั้งแต่การจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และการติดตามประเมินผล แสดงได้ดังภาพที่ 2.1

กระบวนการงบประมาณ

มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน

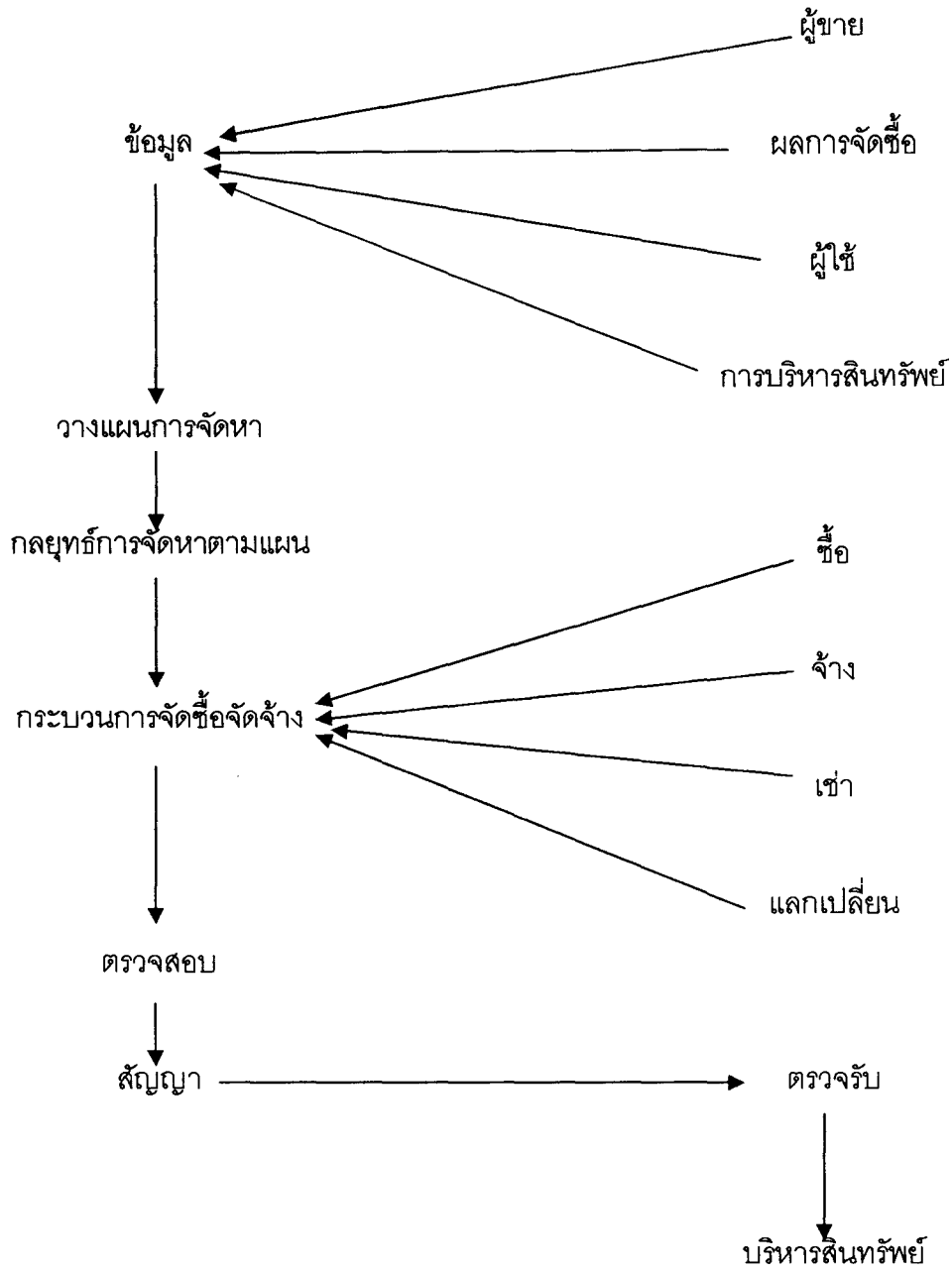

ภาพที่ 2.1 ความเชื่อมโยงกระบวนการงบประมาณและมาตรฐานการจัดการทางการเงิน

ที่มา : ชัยสิทธิ์ เจริญมีประเสริฐ มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles กับการจัดทำ งบประมาณระบบ

ใหม่. 2544. น.23

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

ภาพที่ 2.2 กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ในระบบราชการ
 ที่มา ศูนย์ประสานงานปรับระบบงบประมาณ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา แนวทางการบริหารงบประมาณ
 แบบมุ่งเน้นผลงานตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน : 2545 น.71

5. ระบบการจัดทำงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 :10) , ณรงค์ สัจพันธ์โรจน์ (2541 : 24-36) ระบบการจัดทำงบประมาณ มีขั้นตอนใหญ่ ๆ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ

5.1 การวางแผนงบประมาณ การวางแผนงบประมาณ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจในภาพรวมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิบัติการของกระทรวง และงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ

5.1.1 การกำหนดนโยบายงบประมาณว่าจะใช้เป็นแบบสมดุล เกินดุล หรือขาดดุลซึ่งเรียกว่า กรอบการคลังมหภาค โดยสำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย จะเป็นผู้กำหนดโดยวิธีการพยากรณ์ตัวแปรสำคัญทางเศรษฐกิจบางตัว เช่น ข้อมูลรายได้ประชาชาติผลิตภัณฑ์รวมของประเทศ อัตราเงินเฟ้อ เป็นต้น

5.1.2 การจัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายและนโยบายการจัดสรรงบประมาณโดยนำสาระสำคัญจากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาพิจารณา แล้วกำหนดเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่สอดคล้องกับลำดับความสำคัญ

5.1.3 การกำหนดวงเงินงบประมาณรายกระทรวง สำนักงบประมาณจะรับผิดชอบในการกำหนดวงเงินงบประมาณของกระทรวงที่เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

5.1.4 การกำหนดวงเงินงบประมาณสำหรับส่วนราชการ เมื่อกระทรวงทราบวงเงินงบประมาณที่จะได้รับแล้วก็จะพิจารณาจัดสรรวงเงินงบประมาณดังกล่าวให้กับส่วนราชการในสังกัด โดยกิจกรรมใน 5.1.1 – 5.1.3 จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน

5.2 การจัดทำงบประมาณ เริ่มต้นด้วย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักเศรษฐกิจการคลัง สำนักงบประมาณ และธนาคารแห่งประเทศไทย ร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดทำงบประมาณ วิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ งบประมาณการรายได้ นโยบายการจัดสรรงบประมาณและวงเงินงบประมาณเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว สำนักงบประมาณก็จะแจ้งแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปยังกระทรวงต่าง ๆ เพื่อจัดทำคำของบประมาณ จากนั้นสำนักงบประมาณจะเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้คณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อรัฐสภา การจัดทำงบประมาณนั้น จะเริ่มต้นในช่วงเดือนธันวาคม และมกราคมของทุกปี และในเดือนกุมภาพันธ์ถึง

เดือนเมษายน สำนักงานประมาณ จะพิจารณารายละเอียดคำขอของประมาณรายจ่ายประจำปีของ
ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ต่อจากนั้น ในเดือน เมษายน ถึง พฤษภาคม สำนักงานประมาณจะ
ทำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อคณะรัฐมนตรีจะได้พิจารณาเสนอต่อ
รัฐสภา

หลักการสำคัญและแนวปฏิบัติในการจัดทำงบประมาณ

1) สำนักงานประมาณ กำหนดวงเงินงบประมาณและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อ
พิจารณาอนุมัติ

2) พิจารณาส่วนต่าง ๆ ระหว่างงบประมาณที่มีอยู่กับภาวะผูกพันที่เกิดขึ้นใน
ปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงเงินที่เหลือสำหรับงานที่สนองนโยบายใหม่ส่วนราชการส่งคำขอ
งบประมาณสำหรับแผนงานใหม่ให้สำนักงาน

ประมาณพิจารณาอนุมัติ

3) ส่วนราชการส่งมาตรการที่ก่อให้เกิดความประหยัด

4) จัดลำดับความสำคัญของคำขอของประมาณตามนโยบายใหม่

5) สำนักงานประมาณจะใช้ต้นทุนมาตรฐานสำหรับพิจารณาคำขอ

6) หน่วยงานทางราชการส่งคำขอและข้อมูลด้านการวัดผล

7) การกำกับติดตามในส่วนของต้นทุนและเป้าหมายของการผลิต

8) ต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ

9) ผลลัพธ์ของค่าใช้จ่าย ควรถูกตรวจสอบโดยสำนักงานประมาณ เพื่อให้
สอดคล้องกับนโยบายงบประมาณ

10) ถ้าโครงสร้างงบประมาณได้ถูกปรับปรุงแล้ว จำนวนแผนงาน/งาน/
โครงการจะต้องลดลง

5.3 การอนุมัติงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ มีขั้นตอน ดังนี้

5.3.1 สำนักงานประมาณเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบ

5.3.2 เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ
งบประมาณแล้ว นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินี้ดังก้าวเสนอต่อสภา
ผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา

5.3.3 สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ โดย
แบ่งเป็น 3 วาระ คือ

วาระที่ 1 พิจารณารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติงบประมาณและ
แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณดังกล่าว

วาระที่ 2 คณะกรรมาธิการที่ได้รับแต่งตั้งจะพิจารณารายละเอียดงบประมาณของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต้องอธิบายถึงรายละเอียดของการจัดตั้งงบประมาณในแต่ละส่วนต่อคณะกรรมาธิการและสภาผู้แทนราษฎร

วาระที่ 3 เป็นการพิจารณาอนุมัติเพื่อให้ใช้เป็นกฎหมาย โดยจะมีการลงมติว่าเห็นหรือไม่เห็นชอบ โดยไม่มีการอภิปราย

5.3.4 นำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณา ซึ่งมี 3 วาระ เช่นเดียวกับสภาผู้แทนราษฎร โดยจะต้องให้ความเห็นชอบและไม่เห็นชอบภายใน 20 วัน นับแต่ร่างพระราชบัญญัตินั้นถูกส่งถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ ไม่ได้ ถ้าพ้นกำหนด 20 วันแล้ว ให้ถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ กรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบ แต่สภาผู้แทนราษฎรยืนยันเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้นดังกล่าว ด้วยคะแนนเสียงมากกว่าครึ่งหนึ่ง ก็ถือว่า วุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วย และถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

5.3.5 นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้วทูลเกล้าถวายพระมหากษัตริย์ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

5.3.6 เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ก็ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เพื่อเป็นกฎหมายใช้บังคับ

5.4 การบริหารงบประมาณ สำนักงบประมาณได้กำหนด “ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.2545” เพื่อกำหนดให้การบริหารงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุงระบบและวิธีการจัดการงบประมาณ โดยสรุปสาระสำคัญตามระเบียบ ดังนี้

1) การใช้รายจ่ายงบประมาณตามระเบียบนี้ ส่วนราชการจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า เศรษฐกิจและสังคม ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลความคุ้มค่าได้ และสอดคล้องกับเป้าหมายการให้บริการของกระทรวงและเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของรัฐบาล

2) รายจ่ายตามงบประมาณรายการใดจะกำหนดให้เบิกจ่ายในประเภทรายจ่ายใดให้เป็นไปตามหลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณที่สำนักงบประมาณกำหนด

3) ในแต่ละปีงบประมาณ ให้มีการจัดสรรงบประมาณโดยเงินประจำงวดสองงวด แต่ละงวดมีระยะเวลา 6 เดือน เงินประจำงวดที่ได้รับการจัดสรรในงวดแรก ถ้าเบิกจ่ายไม่หมดภายในระยะเวลาของงวดนั้นให้นำเงินที่เหลือไปสมทบในงวดต่อไป

4) การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ แผนความต้องการครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งการรายงานผลและการจัดสรรงบประมาณ ให้กระทำตามแบบ

รายงานตามสำนักงบประมาณกำหนด

5) สำนักงบประมาณอาจกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณตามระเบียบนี้ หรือนอกเหนือจากระเบียบนี้ได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณให้สอดคล้องกับการบริหารแบบบูรณาการของคณะผู้แทนไทยในต่างประเทศ กำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา ซึ่งมีกระบวนการดำเนินการ คือ การจัดทำแผน การจัดสรรงบประมาณและการใช้จ่าย การปรับเปลี่ยนงบประมาณ การติดตามประเมินผลและการรายงานผล

6. หลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ

สำนักงบประมาณ ได้กำหนดหลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ และให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2545 ดังนี้

รายจ่ายตามงบประมาณจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ รายจ่ายของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ และรายจ่ายงบกลาง

6.1 รายจ่ายของส่วนราชการ จำแนกออกเป็น 5 ประเภทงบรายจ่าย ได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุน งบรายจ่ายอื่น

6.1.1 **งบบุคลากร** หมายถึง งบประมาณรายจ่ายที่แบ่งสรรให้จ่ายจากหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว และหมายรวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้เบิกจ่ายจากหมวดรายจ่ายอื่นใดในลักษณะเงินเดือน ค่าจ้างประจำ และค่าจ้างชั่วคราว รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่น ๆ ในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว เช่น เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มค่าวิชา เงินเบี้ยกันดาร เป็นต้น

6.1.2 **งบดำเนินงาน** หมายถึง งบประมาณรายจ่ายที่แบ่งสรรให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ได้แก่ รายจ่ายที่กำหนดให้เบิกจ่ายจากหมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค และหมายความรวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้เบิกจ่ายจากหมวดรายจ่ายอื่นใดในลักษณะค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค

6.1.3 **งบลงทุน** หมายถึง งบประมาณรายจ่ายที่มีวัตถุประสงค์ให้จ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง และให้หมายความรวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้เบิกจ่ายจากหมวดรายจ่ายอื่นใดในลักษณะ ค่าครุภัณฑ์

ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

6.1.4 งบเงินอุดหนุน หมายถึง งบประมาณรายจ่ายที่มีวัตถุประสงค์ให้จ่ายเพื่อการอุดหนุนภาคเอกชน ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่ กฎหมายกำหนดให้ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ ได้แก่ รายจ่ายที่กำหนดให้เบิกจ่ายจากหมวดเงินอุดหนุน

6.1.5 งบรายจ่ายอื่น หมายถึง งบประมาณรายจ่ายที่ไม่เข้าลักษณะประเภทงบรายจ่ายใด รายจ่ายหนึ่ง หรือรายจ่ายที่สำนักงบประมาณกำหนดให้ใช้จ่ายในงบประมาณนี้ เช่น เงินราชการลับ เงินค่าปรับที่จ่ายคืนให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ค่าจ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษาหรือพัฒนาระบบต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว

6.2 รายจ่ายงบกลาง รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เช่น เงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ เงินช่วยเหลือข้าราชการ เงินเลื่อนขั้นเลื่อนอันดับเงินเดือนและเงินปรับวุฒิข้าราชการ เงินสมทบและชดเชยข้าราชการ (กบข.) เงินสมทบของลูกจ้าง (กสจ.) ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เป็นต้น

7. การบริหาร (Administration)

การบริหารนับได้ว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ นักบริหารไม่เพียงแต่อาศัยเพียงประสบการณ์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องอาศัยหลักวิชาการต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเป็นเครื่องนำทางในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่วางเอาไว้ ไม่ว่าผู้บริหารจะอยู่ในองค์กรใด ๆ จำเป็นจะต้องเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการบริหารเป็นงานที่ต้องประสบกับพฤติกรรมของสังคม และพฤติกรรมของมนุษย์ (เจริญผล สุวรรณโชติ : 2530)

เจริญผล สุวรรณโชติ (2530) ได้กล่าวถึงทฤษฎีทางการบริหารที่ได้ผ่านการปฏิบัติหรือเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับของวงการบริหาร ซึ่งในแต่ละทฤษฎีมีแนวคิดที่เหมือนและแตกต่างกันออกไป และผู้วิจัยถือว่าองค์ประกอบของแต่ละทฤษฎีนั้นเป็นปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดทางทฤษฎีได้ ดังนี้

Weber ได้จัดระบบสังคมและองค์การให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างศาสนาและเศรษฐกิจของสังคม และได้แบ่งสังคมออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1) ระบบประเพณีนิยม (Traditional System) ยึดถือหลักการที่ใช้พลังเป็นเครื่องมือ ไม่ใช้แนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงสังคม

2) ระบบเผด็จการ (Autocratic System) ระบบที่บริหารงานด้วยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะหนึ่งเท่านั้น และบุคคลดังกล่าวมีอำนาจในการปกครองแต่เพียงผู้เดียว

3) ระบบประชาธิปไตย (Democratic System) เป็นระบบที่ทุกสิ่งทุกอย่างกระทำในระบบเหตุผลที่ดีและถูกต้อง กระทำตามข้อตกลง และกฎเกณฑ์

นอกจากนี้ Weber ได้ให้ลักษณะของการบริหารงานแบบราชการไว้ 5 ประการ คือ

- 1) เป็นการจัดระบบบริหารโดยใช้กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ มีนโยบายแน่นอน มีระบบงานประจำ และปฏิบัติตามกฎหมาย
- 2) มีการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น คือ จะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นสูงเรียงลงมาตามลำดับจนถึงขั้นต่ำสุด
- 3) การบริหารงานขึ้นอยู่กับทิศทางของการปฏิบัติงานตามเอกสารเป็นประการสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นการบริหารงานในระบบแบบแผน
- 4) การบริหารงานถือการบริหารงานและปฏิบัติงานเต็มเวลา
- 5) การบริหารเกิดขึ้นจากการที่ได้จัดให้เกิดความมั่นคงในงาน และการจัดนโยบายของการทำงานทั่วไป

Weber ไม่เพียงแต่ให้ลักษณะของการบริหารงานแบบราชการเท่านั้น ยังได้ให้ลักษณะการบริหารงานที่นำมาใช้ในโรงเรียน ดังนี้

- 1) การจัดองค์การในโรงเรียนจัดตามความชำนาญพิเศษ และระบบงานที่ได้แบ่งแยกงานตามสายงานที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของวิชาการที่จัดไว้ให้ผู้เรียนตามลักษณะหลักสูตร ความต้องการของชุมชน ความต้องการของผู้เรียน
- 2) จัดระบบงานออกมาตามระดับชั้นอย่างชัดเจน กล่าวคือจะต้องมีผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน และผู้บริหารระดับรอง
- 3) การบริหารงานในโรงเรียนจะต้องมีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อควบคุมพฤติกรรมหรือการกระทำของคณะผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษานั้น
- 4) สร้างระบบงานแบบประชาธิปไตยมากกว่าระบบงานแบบประเพณีนิยม และระบบเผด็จการ
- 5) จัดระบบงานโดยการคำนึงถึงสมรรถภาพของการใช้วิทยาการเป็นพื้นฐาน เพื่อเพิ่มพูนความสามารถและทักษะให้กับผู้เรียน

McGreger ถือระบบของสังคมที่อยู่ล้อมรอบองค์การหรือหน่วยงานนั้นเป็นตัวที่มีอิทธิพลที่สำคัญในการดำเนินงานขององค์การ รวมทั้งการจัดระบบต่าง ๆ ให้กับองค์การและการ

จัดตั้งความมุ่งหมายในการผลิต แนวคิดของ McGregor เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้ที่ชอบเสาะแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ สำหรับประกอบอาชีพและเพื่อการดำรงชีวิตของตนเอง เพื่อการอยู่รอดในสังคม McGregor ได้แบ่งงานของการบริหารตามทัศนะของประเพณีนิยม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ทฤษฎี X” ประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญดังนี้

1) การบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการในการรับผิดชอบในการจัดระบบงานของผลิตผลในกิจการงาน ได้แก่ การจัดระบบของการเงิน การใช้และจัดหาวัสดุ การใช้ และการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ และการจัดหาคน

2) การบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการในการที่จะแสดงออกซึ่งความเคารพนับถือบุคคลที่กระทำร่วมกันในหมู่คณะ หรือองค์การเดียวกัน

3) การบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการที่จำเป็นจะต้องไม่มีการแทรกแซง ดังนั้นการจัดระบบงานจึงหมายถึงการกระทำทุกอย่างที่จะทำให้ระบบงานในองค์การได้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่คำนึงถึงผลผลิตแต่เพียงอย่างเดียว จะต้องมีการให้กำลังใจ การให้รางวัล การควบคุม การลงโทษ และนำกิจกรรมที่ถูกต้องให้กับผู้ร่วมงาน

ทฤษฎี X จึงเป็นทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนรากฐานของพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนี้

- 1) ความต้องการทางกาย
- 2) ความต้องการในความปลอดภัย
- 3) ความต้องการทางสังคม
- 4) ความต้องการของตนเอง
- 5) ความต้องการที่จะทำให้ตนเองมีความสมบูรณ์

E. Griffiths มีแนวคิดทางการบริหารโดยนำเอาหลักการและทฤษฎี พฤติกรรมของมนุษย์และพฤติกรรมของสังคมเป็นหลักในการบริหาร ดังนี้

- 1) ระยะเวลาของการตัดสินใจ
- 2) ความแน่นอนของการตัดสินใจ
- 3) ความรู้ความสามารถของผู้บริหาร
- 4) ประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหาร
- 5) ทัศนคติในการทำงานของผู้บริหาร

LiKert มองการทำงานในรูปของหมู่พวก โดยอาศัยหลักการของการจัดระบบการจัดการแบบวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญ และได้กำหนดว่า ในการประเมินผลงานเพื่อมองดูความสำเร็จของงานเป็นหมู่นั้น ไม่ได้เกิดขึ้นมาจากการทำงานของบุคคลที่มีความสามารถสูง

เท่า ๆ กัน หรือเหมือนกัน มองว่าแต่ละบุคคลแต่ละกลุ่มย่อมมีประสิทธิภาพในการทำงานที่แตกต่างกันออกไปถ้าหากการประเมินผลออกมาแล้วปรากฏว่า มีผลที่แตกต่างกันนั้นก็อาจจะเป็นเครื่องพิสูจน์ได้อย่างหนึ่งว่า ประสิทธิภาพของการทำงานของสองกลุ่มแตกต่างกัน องค์ประกอบเหล่านั้นได้แก่

- 1) สิ่งแวดล้อมขององค์การนั้น ได้แก่ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น หนาวเกินไป ร้อนเกินไป หรือลักษณะอื่น ๆ
- 2) วัฒนธรรมในสังคม เช่น วัฒนธรรมที่ผู้น้อยต้องเคารพยำเกรงต่อผู้ใหญ่
- 3) ทักษะคติของผู้ทำงานที่มีต่อองค์การหรือผู้บริหาร การที่ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีต่อองค์การหรือผู้บริหาร ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูง
- 4) การจัดโครงสร้างของระบบงานและระบบการบริหาร การจัดระบบงานที่ได้แบ่งการดำเนินงานออกไปตามสมรรถภาพของแต่ละบุคคล และพิจารณาเป้าหมาย ความมุ่งหมาย คุณค่า และค่านึงถึงลักษณะของความมั่นคงของกลุ่ม บรรยากาศของกลุ่ม การพัฒนาการของคนในกลุ่ม

Fayol ได้กำหนดแนวคิดในการบริหาร คือ

- 1) การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการที่ได้กำหนดทิศทาง การปฏิบัติงาน
- 2) การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การสร้างแบบรูป หรือโครงสร้างตามแบบแผนอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและเกิดอำนาจในการปฏิบัติงานตามความเหมาะสมกับระบบสังคม
- 2) การจัดบุคลากร (Staffing) หมายถึง การกำหนดหน้าที่ของแต่ละบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้เข้าทำงาน
- 3) การกำหนดทิศทาง (Directing) การกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้มีความต่อเนื่องกันออกไป เพื่อให้เกิดการวินิจฉัยสั่งการ
- 4) ความร่วมมือ (Coordinating) หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายตามที่ได้แยกแยะเอาไว้ให้รับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่ แต่ทุกฝ่ายนั้นจะต้องมีการร่วมมือกระทำสิ่งใด ๆ เพื่อให้องค์กรได้บรรลุตามเป้าหมาย
- 5) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การจัดระบบเรื่องราว เพื่อให้องค์กรได้รับรู้ถึงผลงานของแต่ละหน่วยงาน และของบุคคล อันจะทำให้การดำเนินงานภายในองค์กรได้สะดวกและเกิดความสนใจยิ่งขึ้น

6) การจัดงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง กระบวนการที่จัดทำขึ้นมา เพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายในการดำเนินงาน

นอกจากทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดของ Steers (Steers. 1977: 60 - 139) ซึ่งได้กำหนดปัจจัยการบริหารลักษณะใหญ่ ๆ ไว้ 4 ด้าน

1) ลักษณะขององค์กร (Organization characteristics) องค์กรเป็นหน่วยงานสังคมหรือหน่วยงานที่มีบุคคลกลุ่มหนึ่งร่วมกันดำเนินกิจกรรม โดยการแบ่งงานกันทำ ผสมผสานข่าวสารข้อมูลร่วมกันในการตัดสินใจ เริ่มด้วยการกำหนดนโยบาย การจัดสายงาน การกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะของสมาชิก จัดบุคคลตามความเหมาะสมของงานเป็นแผนผังที่แสดงให้เห็นถึงการแบ่งงานกันทำระหว่างผู้บริหารกับทีมงาน องค์กรที่มีประสิทธิภาพ ลักษณะขององค์กรมีโครงสร้างที่ระบุชัดเจน มีการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้บริหารระดับรองลงไป การกระจายอำนาจมีความสัมพันธ์กับแนวคิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2) ลักษณะของสภาพแวดล้อม (Environment characteristics) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร โดยแบ่งสภาพแวดล้อมเป็น 2 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) และสภาพแวดล้อมภายใน (Internal environment) ลักษณะของสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันโดยใช้การประสานงานเป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์เกี่ยวกับบุคคล วัสดุและทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลต่อบุคคล กับหน่วยงาน หรือหน่วยงานกับหน่วยงาน สำหรับลักษณะของสภาพแวดล้อมภายใน หมายถึง บรรยากาศขององค์กรที่มีผลกระทบต่อการทำงานหรือระดับการปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่ โครงสร้างองค์กร นโยบาย การปฏิบัติงานในองค์กร ลักษณะของเทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติงานและ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีต่อบรรยากาศองค์กร

3) ลักษณะของบุคลากร (Employee characteristics) ลักษณะของบุคลากรที่มีอิทธิพลต่อการจัดการในองค์กรที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลว คือ (1) ความผูกพันต่อองค์กร (2) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่หรือการปฏิบัติงานในองค์กร และ (3) การจูงใจ

4) นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ (Policies and practice) สิ่งที่จะช่วยให้ องค์กรบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้และมีประสิทธิภาพ คือ นโยบายในการบริหารและการปฏิบัติ อันเป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถเป็นตัวกำหนดประสิทธิผลขององค์กร ได้แก่ ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร และการบริหาร สารสนเทศ เป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของงานใน หน่วยงาน

J.peter เสนอปัจจัย 7 ประการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในองค์กร คือ

1. กลยุทธ์ (Strategy) กลยุทธ์เกี่ยวกับการกำหนดภารกิจ การพิจารณาจุดอ่อนและจุดแข็งภายในองค์กร โอกาสและอุปสรรคภายนอก
2. โครงสร้าง (Structures) โครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสมจะช่วยให้ปฏิบัติงาน
3. ระบบ (System) ระบบขององค์กรที่จะบรรลุเป้าหมาย
4. รูปแบบ (Styles) แบบของการบริหารของผู้บริหารเพื่อบรรลุเป้าหมาย
5. บุคลากร (Staff) ผู้ร่วมองค์กร
6. ทักษะ (Skill))
7. ค่านิยม (Shared Value)

ชลวิทย์ บุญถูก (2542 : 8-9) ได้กล่าวถึง การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาว่าเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารที่ดีจะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้ การบริหารจึงจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานนี้ให้ประสบผลสำเร็จ และในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษานั้น ผู้บริหารโรงเรียนทุกระดับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบที่ใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษา อันเป็นพื้นฐานการศึกษาทุกระดับ การที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เหมาะสมกับความสำคัญที่กล่าวถึงนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจในการบริหารงานของโรงเรียนและคุณสมบัติอื่น ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 4-10) ได้กำหนดขอบข่ายของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไว้ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ งานการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมีงานวิชาการเป็นงานหลัก ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร กล่าว คือ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต และเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารควรยึดเป็นหลักในการบริหารงานโรงเรียน ตามบทบาทหน้าที่ และภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องยึดหลักการบริหาร ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานทุกงานของโรงเรียน ตามขั้นตอนกระบวนการบริหาร คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การดำเนินการตามแผนและการประเมินผล
2. ต้องยึดเป้าหมายหลักของการดำเนินการของโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหลักสำคัญ คือ การปฏิบัติงานทุกงานต้องมุ่งมุ่งถึงผลในอันที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร
3. ใช้บุคลากรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด
4. มีการควบคุม ติดตาม กำกับดูแลการปฏิบัติงานและการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ จากแนวคิดทางการบริหารดังกล่าวข้างต้น หากองค์กรใด ๆ ได้นำหลักการ และแนวคิดทางทฤษฎีต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับองค์กรนั้นแล้ว ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์กรนั้นจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ จึงได้นำองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ของแนวคิดทางการบริหารของบุคคลดังกล่าวข้างต้น มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดทางด้านปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี

8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านความพร้อมตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 :74 -77) ได้จัดทำรายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน 7 ด้าน (Hurdles) ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งได้เก็บข้อมูลโดยวิธีให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน พร้อมกับได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง สำหรับข้อมูลในระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนนั้นได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูล ทุติยภูมิจากฝ่ายต่าง ๆ ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และได้สุ่มเก็บกับข้อมูลคณะทำงานที่เชิญมาจากอำเภอ และโรงเรียน ผลการประเมินพบว่า

8.1.1 ด้านการวางแผนงบประมาณ มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน่าพึงพอใจปานกลาง

8.1.2 ด้านการคิดต้นทุนกิจกรรม มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน่าพึงพอใจน้อยที่สุด

8.1.3 ด้านระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน่าพึงพอใจปานกลาง

8.1.4 ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน่าพึงพอใจปานกลาง

8.1.5 ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน่าพึงพอใจปานกลาง

8.1.6 ด้านการบริหารสินทรัพย์ มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน่าพึงพอใจปานกลาง

8.1.7 ด้านการตรวจสอบภายใน มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน่าพึงพอใจมาก
หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ

(2544: 125 - 126) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการกระจายอำนาจ การจัดซื้อจัดจ้าง ระดับโรงเรียน โดยได้สัมภาษณ์จากผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุ ครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผลการศึกษาสรุปดังนี้

1) ผลการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีตกลงราคาระดับโรงเรียน เห็นว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างได้ดี ผลการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีสอบราคา เห็นว่าขั้นตอนรายงานขอซื้อขอจ้าง การตรวจรับพัสดุ/งานจ้างอยู่ในระดับดี สำหรับในเรื่องการเปิดซองสอบราคา และพิจารณาผลการสอบราคา ต้องปรับปรุงในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ขั้นตอนการเปิดซองสอบราคาคุณลักษณะเฉพาะ และข้อสงวนสิทธิ์

2) การสนับสนุนความช่วยเหลือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอในการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือมากที่สุด คือ การแจ้งอนุมัติเงินประจำงวดอย่างรวดเร็ว และน้อยสุด คือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่พัสดุโดยตรง

3) การได้รับประโยชน์ของทางราชการ ในกรณีที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง พบว่าทุกรายการราชการได้รับประโยชน์ในระดับปานกลาง ยกเว้นโรงเรียนขนาดจำนวนนักเรียนไม่เกิน

120 คน เห็นว่า ราชการได้รับประโยชน์ในการได้รับของทันเวลาการใช้งานในระดับน้อย สำหรับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เห็นว่า ราชการประหยัดงบประมาณมาก หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ เห็นว่าเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน และประหยัดงบประมาณ

4) การได้รับประโยชน์ของทางราชการ กรณีที่โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้างเอง ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด เห็นว่าทุกรายการ ราชการได้ประโยชน์ในระดับมาก ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ เห็นว่า เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนมาก และส่วนผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเห็นว่า ทำให้ราชการประหยัดงบประมาณมาก หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ เห็นว่าโรงเรียนใช้ประโยชน์จากสิ่งของที่ได้รับจัดสรรอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้หัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ เห็นว่า โรงเรียนได้รับสิ่งของที่

5) รูปแบบและแนวทางการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในโรงเรียน

(1) ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด ต้องการให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง

(2) ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาดมีความต้องการให้ส่วนกลางมอบอำนาจในการดำเนินการให้โรงเรียนในสังกัดเต็มรูปแบบ กล่าวคือ โรงเรียนจะได้รับงบประมาณเป็นก้อนโดยไม่มีงบแบ่งหมวดรายจ่าย ไม่กำหนดคุณลักษณะและราคากลาง และโรงเรียนที่รับมอบอำนาจสามารถกำหนดรายการที่จะจัดซื้อจัดจ้างเองได้ โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์ ในขณะที่ส่วนกลางจะควบคุมด้านนโยบาย กำหนด มาตรการ มาตรฐานอย่างกว้างๆ และกำกับติดตามงบประมาณ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ (2542 : 151 - 161) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2541 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นระบบการจัดทำงบประมาณแบบแผนงาน (Planning Programming Budget) ผลการศึกษา พบว่า

1) ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ประจำปี 2541 โดยแบ่งตามรายการงบประมาณที่ได้รับของโรงเรียน ที่สามารถบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

มากกว่าร้อยละ 90 ได้แก่ ค่าวัสดุเครื่องเล่นห้องสมุดสำหรับนักเรียนในโครงการพระราชดำริ เงินการศึกษานักเรียนยากจน ค่าวิทยากรสอนวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษา

ระหว่างร้อยละ 80 - 90 ได้แก่ ค่าวัสดุรายหัวระดับมัธยมศึกษา ค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์ ค่าอาหารกลางวัน ค่าแบบเรียนระดับมัธยมศึกษา ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าวัสดุโรงเรียน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง โครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนครบวงจร ค่าตอบแทนวิทยากรกลุ่มวิชาชีพ ค่าวัสดุฝึก ค่าอาหารเสริมนม ค่าหนังสือห้องสมุด ค่าพาหนะนักเรียน ค่าวัสดุเชื้อเพลิง ค่าขนส่งแบบเรียน ค่า CD โปรแกรมกลุ่มประสบการณ์

น้อยกว่าร้อยละ 80 ได้แก่ เงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักเรียนที่อยู่ไกลและกั้นดาร์ ค่าอุปกรณ์กีฬา ค่าใช้จ่ายโครงการให้บริการสุขภาพนักเรียน ค่าวัสดุประจำห้องเรียน ค่าวัสดุการศึกษา

2) ความพึงพอใจในการบริหารงบประมาณ ประจำปี 2541 แบ่งตามรายการงบประมาณที่ได้รับของโรงเรียน ดังนี้

ระดับความพึงพอใจมาก ได้แก่ ค่าวัสดุเครื่องเล่นในห้องสมุด ค่าอาหารเสริมนม ส่วนที่เหลือตามรายการงบประมาณทั้งหมดอยู่ในระดับพอใจ

3) จำนวนวัน จำนวนคน ที่ใช้ในการบริหารงบประมาณ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้คนจำนวน 5 - 7 คน ในการจัดการบริหารงบประมาณ ส่วนจำนวนวันที่ใช้ในการบริหารงบประมาณตามรายการงบประมาณ ใช้เวลาจำนวน 3 - 5 วัน ยกเว้นรายการอาหารกลางวัน อาหารเสริมนม

4) ผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา จากการกระจายอำนาจ การใช้บุคลากรในโรงเรียน ที่ต้องไปดำเนินการในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ไม่มีผลเสียต่อคุณภาพการเรียนการสอนร้อยละ 41.6 และมีผลเสียต่อคุณภาพการเรียนการสอนในระดับน้อย คือ ร้อยละ 29.8 ส่วนผลกระทบในเรื่องเวลา และบุคลากร ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องไปดำเนินการในการบริหารงบประมาณพบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีผลเสียต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับน้อย

5) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงบประมาณ พบว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความล่าช้า งบประมาณน้อยเพราะค่าสิ่งของแพงขึ้น บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ เสียเวลาในการจัดการเรียนการสอน การจัดสรรงบประมาณไม่เป็นระบบ เปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดเจ้าหน้าที่ธุรการ การเงิน พัสดุ รับผิดชอบโดยเฉพาะ อนุมัติเงินหลายครั้ง ทำให้เสียเวลาในการบริหารงบประมาณ มีขั้นตอนการดำเนินงานมากเกินไป ราคาวัสดุกับราคากลางไม่สอดคล้องกัน ชื่อของไม่ได้ ระเบียบเปลี่ยนแปลงบ่อย ยากต่อการปฏิบัติ บัญชีจัดสรรกับอนุมัติเงินไม่ตรงกัน วัสดุคุณภาพไม่ดี แต่ราคาแพง ต้องดำเนินการเร่งด่วนตลอดเวลา ยากต่อการจัดงบประมาณ

6) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดที่ 4 - 7 มีแนวโน้มการบริหารงบประมาณโรงเรียนสูงที่สุด ซึ่งใกล้เคียงกับโรงเรียนขนาดที่ 3 และขนาดที่ 2 ส่วนโรงเรียนขนาดที่ 1 มีประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณต่ำสุด

บัญญัติ ทองสวัสดิ์ (2540 : 70) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม เปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียน พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีส่วนร่วมในกระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 63) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา โดยวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ขององค์ประกอบด้านการบริหารและการจัดการและองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน พบว่า องค์ประกอบด้านปัจจัยการบริหาร เป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา

สำลี เก่งทอง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะบุคลากร ด้านลักษณะขององค์กร ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมอยู่ระดับปานกลาง โดยที่ปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก

ชลวิทย์ บุญฤกษ์ (2542 : 96 -97) ได้วิจัยปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานมีความสัมพันธ์กันในทางบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความพึงพอใจในงานของครู บรรยากาศของโรงเรียน และความเป็นนักบริหารของผู้บริหารโรงเรียน

ดร.ณิ เวียงชัย (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านระบบบริหารจัดการ และด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านครูและบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนไม่มีผลต่อการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2539 : 20-22) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ คือ ด้านโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านระบบและวิธีการบริหาร และด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนและชุมชน พบว่า

1) ลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร

(1) มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาตนเองเสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพเรียบร้อย

(2) มีเจตคติที่ดี ศรัทธาในวิชาชีพครู อุทิศเวลาในการปฏิบัติงาน ตั้งใจและปรับปรุงยกมาตรฐานการศึกษา เสียสละ มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย

(3) รับฟังความคิดเห็น สนับสนุนประชาธิปไตยในโรงเรียน และการทำงานเป็นทีม

(4) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล วางแผนพัฒนาโรงเรียนอยู่เสมอ

2) ด้านระบบและวิธีการบริหาร

(1) ผู้บริหารจะชี้แจงนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ มีการจัดทำแผนระยะสั้น ระยะยาว เพื่อพัฒนางานทุกด้านโดยอาศัยข้อมูลจากทุกฝ่าย

(2) ผู้บริหารมอบหมายงาน การตัดสินใจ การควบคุม ติดตามผลตามลำดับสายงาน

(3) ผู้บริหารปกครองแบบพี่น้อง ให้ทุกคนทำงานเป็นทีมด้วยความสมัครใจตามความรู้ ความสามารถและอุปนิสัยของบุคคล ส่งเสริมให้บุคคลก้าวหน้าด้วยการฝึกอบรม จัดหา

แหล่งความรู้และให้พัฒนาตนเอง

(4) ผู้บริหารจัดการและบริหารงบประมาณ ตามระเบียบของทางราชการ โดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมและตรงกับวัตถุประสงค์ของงาน

(5) ผู้บริหารจัดการสวัสดิการ เช่น กองทุนให้กู้ยืม จัดอาหารกลางวัน การให้ขวัญกำลังใจ การให้รางวัล โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมการบริหารหรือปัจจัยสู่ความสำเร็จมีหลายประการ ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้าง ภารกิจ บุคลากร เทคนิควิธีการ โดยมีพฤติกรรมการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญ เช่น การตัดสินใจ การวางแผน การติดต่อสื่อสาร การประสานงานความร่วมมือการแก้ปัญหา การปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน การเป็นผู้นำทางวิชาการโดยคำนึงถึงบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสม ความพึงใจขอบุคลากรและลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร เช่น ความรับผิดชอบ ความศรัทธาในวิชาชีพ การรับฟังความคิดเห็น การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล

ราย จันทร์ภักดี (2535: 3) ศึกษาปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ ด้านลักษณะองค์กร ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ระดับปัจจัยการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก และปัจจัยทางการบริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ในระดับมาก และพบว่าปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะบุคลากร ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน

Hanwhek (1992) อ้างใน (PBB : BEST PRACTICES) ได้ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายภาครัฐด้านการศึกษา และผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใน 12 ปี ประเทศที่กำลังพัฒนาพบว่า มีเพียง 6 ประเทศ ที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก คือ มีการเพิ่มค่าใช้จ่ายมากจะทำให้ผลลัพธ์ด้านการศึกษาเพิ่มมากขึ้นในขณะที่ประเทศอื่น ๆ อีก 6 ประเทศ ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าการเพิ่มค่าใช้จ่ายทำให้ผลลัพธ์ด้านการศึกษาเพิ่ม และได้สรุปว่ารัฐบาลในประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ใช้จ่ายงบประมาณในกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่าหรือเพิ่มผลผลิต นอกจากนี้ภาครัฐยังไม่มีกลไกในการสร้างแรงจูงใจ ที่จะให้มีการจัดสรรเงินสำหรับหน่วยงานที่มีผลงานเพิ่มขึ้น สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายภาครัฐทั้งหมด คือ การทุจริตหรือคอร์รัปชัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพในการใช้จ่ายภาครัฐในการศึกษาวิจัยโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศอุกานดา พบว่างบประมาณที่ลงไปสู่โรงเรียนโดยเฉลี่ยมีเพียง 13% ของงบประมาณทางการศึกษาที่โรงเรียน

ควรจะได้เพราะถูกนำไปใช้อย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา

Sanjay Predhan อ้างใน PBB: Best Practices : 5 - 7 ได้ศึกษาวิเคราะห์เพื่อประเมินค่าใช้จ่ายทั้งในด้านสาธารณสุขและการศึกษา โดยการสังเคราะห์งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายสาธารณสุข และผลลัพธ์ ซึ่งสาเหตุของการวิจัยในครั้งนี้นักวิจัยเชื่อว่าการจัดการศึกษานั้น ควรจะต้องมีการจัดปัจจัยหรือทรัพยากรภายนอกเข้าไปสร้างความเข้มแข็งให้กับนักเรียนนอกเหนือจากความสามารถในด้านสติปัญญา และการสนับสนุนของครอบครัว สำหรับระดับประถมศึกษาที่นักวิจัยเชื่อว่ามีผลสำคัญ คือ การศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งรัฐจะต้องสนับสนุนโดยจัดสรรในลักษณะค่าใช้จ่ายสาธารณสุข นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแผนค่าใช้จ่ายและผลลัพธ์ทางการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในระดับประถมศึกษาพร้อมทั้งแผนงานควบคุมไปด้วย อย่างไรก็ตามในทางการศึกษา ยากจะชี้วัดได้ว่าค่าใช้จ่ายที่รัฐได้ลงทุนไปนั้น ก่อให้เกิดผลลัพธ์ แต่บอกได้อย่างกว้าง ๆ ว่าค่าใช้จ่ายนั้นไปช่วยในการปรับปรุงผลลัพธ์ทางการศึกษาซึ่งยากที่จะบอกว่าผลลัพธ์นั้นเกิดจากค่าใช้จ่ายที่แท้จริง เพราะการเกิดผลลัพธ์นั้น อาจเกิดได้จากฐานะทางครอบครัวก็เป็นไปได้

Psa charapouls (1993) อ้างใน PBB: Best Practices : 8 - 10 ได้ศึกษาการให้ผลตอบแทนทางการศึกษาใน 3 ระดับ พบว่า การศึกษาในระดับประถมศึกษาให้ผลตอบแทนทางสังคมสูงที่สุดในทุกภูมิภาคทั่วโลกในขณะที่การศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ผลตอบแทนต่ำที่สุด เพราะงบประมาณส่วนใหญ่ไปใช้ในการลงทุนอาคาร สถานที่ ซึ่งต้องใช้เวลานานกว่าจะคุ้มทุน ส่วนการจัดสรรค่าใช้จ่ายจริงสู่แผนงาน ในการลงทุนด้านการศึกษาระดับพื้นฐานมีประสิทธิภาพและบังเกิดผลมากกว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น ควรจัดลำดับความสำคัญ อันดับแรก ๆ ของการจัดค่าใช้จ่ายทางการศึกษา และประเทศทั่วโลกส่วนใหญ่สนับสนุนค่าใช้จ่ายการศึกษาในระดับประถมศึกษาสูงกว่าการศึกษาระดับอื่น ๆ โดยเฉลี่ยร้อยละ 35 - 45 ของงบประมาณการศึกษาทั้งหมดและมีบางประเทศ จัดสรรงบประมาณการศึกษาศึกษาระดับประถมศึกษาใกล้เคียงกับมัธยมศึกษา

Harbiron and HansheK (1992) ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในภาพรวมทางการศึกษาจำเป็นต้องทราบความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้แก่ เงินเดือนครู การศึกษาของครู ตำราเอกสาร สิ่งอำนวยความสะดวก และผลลัพธ์ทางการศึกษา ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ยังไม่ให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณ ในการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ภูมิของครอบครัว ระดับการศึกษาของครู ประสบการณ์ของครูส่งผล

ในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่ปัจจัยอื่น ๆ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก
ผู้บริหาร เงินเดือนครู และค่าใช้จ่ายรายหัวไม่มีความสัมพันธ์หรือ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของนักเรียนอย่างมีนัยที่สำคัญทางสถิติ และเมื่อควบคุมตัวแปรด้านภูมิหลังครอบครัวและ
ปัจจัยนำเข้าอื่น ๆ พบว่าค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทางด้านการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผล
กับผลงานของนักเรียน สำหรับสิ่งที่มีความสัมพันธ์และสำคัญกับผลงานของโรงเรียน คือ ภูมิหลัง
ของครอบครัวของนักเรียน นอกจากการศึกษาดังกล่าว ยังไม่พบหลักฐานใด ๆ แสดงว่าปัจจัยที่รัฐ
จัดให้กับโรงเรียนยังไม่ก่อให้เกิดคุณค่ามากนัก สำหรับประสบการณ์ของครูถึงแม้ว่าจะส่งผลใน
ทางบวกต่อผลการเรียน ของนักเรียนแต่ก็ยังไม่มากนัก แต่สิ่งที่ส่งผลมากกว่า คือ การศึกษาของ
ครูซึ่งมีคุณค่ามากรัฐควรส่งเสริมการศึกษาให้กับครู ในส่วนเงินเดือนของครูยังไม่มีความกับ
ผลงานหรือผลลัพธ์ทางการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Server Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี ภายใต้กรอบมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 176 คน เลือกสำรวจเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากว่าผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้มีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ต้องการ ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นผู้รอบรู้ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธีการกระจายกลุ่มตัวอย่างไปตามสัดส่วน (Proportional Random Sampling) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เป็นการกระจายกลุ่มตัวอย่างไปตามสัดส่วนของโรงเรียนแต่ละขนาด ผลการสุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 122 คน แสดงรายละเอียดได้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดที่ 1 จำนวนนักเรียน 1-120 คน	32	22
ขนาดที่ 2 จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน	81	56
ขนาดที่ 3 จำนวนนักเรียน 301 - 600 คน	27	19
ขนาดที่ 4 จำนวนนักเรียน 601 - 900 คน	20	14
ขนาดที่ 5 จำนวนนักเรียน 901 - 1200 คน	5	4
ขนาดที่ 6 จำนวนนักเรียน 1201 - 1500 คน	2	1
ขนาดที่ 7 จำนวนนักเรียน 1501 คนขึ้นไป	9	6
รวม	176	122

2. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากรายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน โครงการนำร่องปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) โดยนำประเด็นต่าง ๆ ในมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมมาสร้างเป็นกระทงในแบบสอบถาม ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานนั้น ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางจากผลงานการศึกษาของ สำลี เก็งทอง (2545) และแนวคิดนักทฤษฎีต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 มาสร้างเป็นกระทงในแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

2.1.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน

2.1.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) เกี่ยวกับความพร้อมตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ตามที่กำหนดในตัวแปรตาม

2.1.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) เกี่ยวกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณ

แบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

2.1.4 ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open – ended) สอบถามปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานซึ่งนำมาใช้ในโรงเรียน

2.2 วิธีสร้างเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 จัดทำร่างแบบสอบถาม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามภายในกรอบแนวคิดและขอบเขตการวิจัย โดยใช้เกณฑ์น้ำหนักคะแนนและมาตรฐานประเมินค่าจัดอันดับ 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ดังนี้

ระดับมากที่สุด	หมายถึง มีการปฏิบัติได้มากที่สุด	5	คะแนน
ระดับมาก	หมายถึง มีการปฏิบัติได้มาก	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	หมายถึง มีการปฏิบัติได้ปานกลาง	3	คะแนน
ระดับน้อย	หมายถึง มีการปฏิบัติได้น้อย	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง มีการปฏิบัติได้น้อยที่สุด	1	คะแนน

2.2.3 ตรวจสอบความตรงประเด็นของเนื้อหา โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

2.2.4 ปรับปรุงแบบสอบถามฉบับร่างตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดปทุมธานี เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยรวม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach คำนวณค่าความเชื่อมั่นได้ 0.97

2.2.6 นำเครื่องมือที่ตรวจสอบคุณภาพเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถาม เพื่อปรับให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ที่สุดก่อนจะนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2.7 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ และมีการติดตามแบบสอบถามเป็นหนังสือจนครบตามกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจำนวน 122 ตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามได้ครบแล้ว จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับมาทุกฉบับ ได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 122 ฉบับ

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งแสดงได้ดังตารางที่ 4.1

4.3 แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยวิเคราะห์เป็นรายด้าน และโดยภาพรวม แสดงได้ดังตารางที่ 4.2 ถึง 4.5

4.4 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระรายด้าน กับตัวแปรตามรายด้าน ใช้ Pearson Product Moment Correlation Coefficient และเลือกการทดสอบแบบสองทาง (Two-tailed) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระรายด้านของปัจจัยทางการบริหาร กับตัวแปรตามรายด้านของความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ภายใต้กรอบมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน แสดงได้ดังตารางที่ 4.6

4.5 ใช้สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรอิสระรายด้านของปัจจัยการบริหาร และตัวแปรตามรายด้าน โดยการเลือกตัวแปรอิสระใช้วิธี Stepwise ดังแสดงได้ดังตารางที่ 4.7 – 4.14

4.6 ใช้ค่า P-Value เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของตัวแปร หรือค่าสัมประสิทธิ์แต่ละตัว (R^2) และ Adjusted R^2

4.7 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window

เกณฑ์การแปลความหมายระดับความพร้อมและระดับปัจจัย ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง มากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง มาก
2.51-3.50	หมายถึง ปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง น้อย
1.00-1.50	หมายถึง น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น

7 ส่วน คือ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดโรงเรียน
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน และระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน
5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน
6. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน
7. ผลการสังเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไขในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานใน ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และ ขนาดโรงเรียน ของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน ดังปรากฏในตาราง ที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	98	80.3
หญิง	24	19.7
รวม	122	100
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
ระหว่าง 30-39 ปี	6	4.9
ระหว่าง 40-49 ปี	77	63.1
ระหว่าง 50-60 ปี	39	32.0
รวม	122	100
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	2.5
ปริญญาตรี	78	63.9
ปริญญาโท	40	32.8
ปริญญาเอก	1	0.8
รวม	122	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่งงาน		
ครูใหญ่	20	16.4
อาจารย์ใหญ่	60	49.2
ผู้อำนวยการ	42	34.4
รวม	122	100
ประสบการณ์		
น้อยกว่า 5 ปี	33	27.0
ระหว่าง 5-10 ปี	30	24.6
มากกว่า 10 ปี	59	48.4
รวม	122	100
ขนาดโรงเรียน		
ขนาดที่ 1	22	18.0
ขนาดที่ 2	56	45.9
ขนาดที่ 3	19	15.6
ขนาดที่ 4	14	11.5
ขนาดที่ 5	4	3.3
ขนาดที่ 6	1	0.8
ขนาดที่ 7	6	4.9
รวม	122	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 80.3 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 19.7 มีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.1 และไม่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ผู้บริหารส่วนใหญ่มีคุณวุฒิจบปริญญาตรี ร้อยละ 63.9 และคุณวุฒิในระดับปริญญาโท ร้อยละ 32.8 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ร้อยละ 49.2 และตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ร้อยละ 34.4 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป โรงเรียนส่วนใหญ่จัดอยู่ในขนาดที่ 2 คือ มีจำนวนนักเรียน 121-300 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.9 โดยจะเห็นได้ว่าโรงเรียนขนาดที่ 5 โรงเรียนขนาดที่ 6 และโรงเรียนขนาดที่ 7 จำนวนโรงเรียนมีน้อย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ดังปรากฏในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

ข้อความ ระดับการปฏิบัติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. ด้านการวางแผนงบประมาณ	3.45	0.60	ปานกลาง
2. ด้านการคำนวณต้นทุนผลิต	3.47	0.73	ปานกลาง
3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	4.12	0.43	มาก
4. ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ	4.28	0.47	มาก
5. ด้านการรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน	4.02	0.58	มาก
6. ด้านการบริหารสินทรัพย์	3.49	0.65	ปานกลาง
7. ด้านการตรวจสอบภายใน	3.68	0.82	มาก
เฉลี่ยรวม	3.77	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากด้วยค่าเฉลี่ย 3.77 เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นเป็นรายด้านพบว่า ความพร้อมด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณมีมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.28 รองลงมา คือ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ย 4.02 และด้านการตรวจสอบภายใน ค่าเฉลี่ย 3.68 สำหรับด้านการบริหารสินทรัพย์ ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุนผลิต มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.49, 3.47 และ 3.45 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ดังปรากฏในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

ข้อความระดับการปฏิบัติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. ด้านโครงสร้างองค์กร	4.01	0.52	มาก
2. ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม	3.79	0.60	มาก
3. ด้านลักษณะของบุคลากร	3.81	0.58	มาก
4. ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ	3.54	0.70	มาก
5. ด้านทรัพยากรสนับสนุน	2.68	0.77	ปานกลาง
6. ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา	2.99	0.79	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.56	0.47	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 4.1 รองลงมาคือ ด้านลักษณะของบุคลากร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย 3.81, 3.79, 3.54 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการฝึกอบรมและพัฒนา และด้านทรัพยากรสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง คือ 2.99 และ 2.68 ซึ่งจะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรเพียงพอหรือดำเนินการได้มากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านทรัพยากรสนับสนุนมีความเพียงพอที่น้อยที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน และระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน และปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังปรากฏในตารางที่ 4.4 และ 4.5

ตารางที่ 4.4 ระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินโดยรวมทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ข้อความ ระดับการปฏิบัติ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
ขนาดที่ 1 มีนักเรียน 1-120 คน	22	3.83	0.49	มาก
ขนาดที่ 2 มีนักเรียน 121-300 คน	56	3.69	0.48	มาก
ขนาดที่ 3 มีนักเรียน 301-600 คน	19	3.83	0.42	มาก
ขนาดที่ 4 -7 มีนักเรียน 601 คน ขึ้นไป	25	3.85	0.42	มาก
รวม	122	3.77	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า โรงเรียนในแต่ละขนาดมีระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานอยู่ในระดับมากด้วยค่าเฉลี่ย 3.77 โดยโรงเรียนขนาดที่ 4-7 มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3.85 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากกับโรงเรียนขนาดที่ 1 ขนาดที่ 2 และขนาดที่ 3 คือ 3.83, 3.69 และ 3.83 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า โรงเรียนทุกขนาดมีความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.5 ระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ข้อความ ระดับการปฏิบัติ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
ขนาดที่ 1 มีนักเรียน 1-120 คน	22	3.42	0.53	ปานกลาง
ขนาดที่ 2 มีนักเรียน 121-300 คน	56	3.53	0.44	มาก
ขนาดที่ 3 มีนักเรียน 301-600 คน	19	3.69	0.51	มาก
ขนาดที่ 4 - 7 มีนักเรียน 601 คน ขึ้นไป	25	3.60	0.44	มาก
รวม	122	3.55	0.47	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า โรงเรียนในแต่ละขนาดมีระดับปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน อยู่ในระดับมากด้วยค่าเฉลี่ย 3.55 ยกเว้นโรงเรียนขนาดที่ 1 (จำนวนนักเรียน 1-120 คน) ระดับปัจจัยการบริหารมีปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.42 แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดที่ 2 ขนาดที่ 3 และขนาดที่ 4-7 มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 3.53, 3.69 และ 3.60 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดที่ 1 มีปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน น้อยกว่าโรงเรียนขนาดที่ 2 โรงเรียนขนาดที่ 3 และโรงเรียนขนาดที่ 4-7

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร และตัวแปรตาม N= 122

Pearson Correlation (r)	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7
ด้านโครงสร้างองค์กร (X1)													
ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (X2)	.552**												
ด้านลักษณะของบุคลากร (X3)	.582**	.663**											
ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ (X4)	.448**	.449**	.543**										
ด้านทรัพยากรสนับสนุน (X5)	.336**	.342**	.357**	.381**									
ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา (X6)	.385**	.349**	.398**	.502**	.595**								
การวางแผนงบประมาณ (Y1)	.554**	.578**	.508**	.420**	.382**	.528**							
การกำหนดผลผลิต (Y2)	.454**	.541**	.456**	.378**	.210*	.394**	.771**						
การระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (Y3)	.572**	.508**	.464**	.322**	.222*	.315**	.641**	.672**					
การบริหารทางการเงิน (Y4)	.448**	.300**	.260**	.248**	.019	.097	.335**	.386**	.559**				
การรายงานทางการเงิน (Y5)	.424**	.306**	.334**	.344**	.166	.389**	.327**	.361**	.547**	.697**			
การบริหารสินทรัพย์ (Y6)	.374**	.498**	.435**	.479**	.230*	.383**	.494**	.473**	.489**	.568**	.592**		
การตรวจสอบภายใน (Y7)	.471**	.465**	.413**	.378**	.175	.427**	.373**	.347**	.432**	.585**	.674**	.702**	

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ตัวแปรอิสระเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรตาม คือ ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.210 ถึง 0.771 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และระดับ .05 ยกเว้นปัจจัยการบริหารด้านทรัพยากรสนับสนุน (X5) กับความพร้อมด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Y4) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Y5) และด้านการตรวจสอบภายใน (Y7) ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ที่ระดับ .019, .166, และ .175 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยการบริหารด้านการฝึกอบรมและพัฒนา (X6) กับด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Y4) ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ที่ระดับ .097

สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และยังพบว่า ตัวแปรอิสระเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์กันเองด้วย

6. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวม และความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนเป็นรายด้าน การคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าไปในตัวแบบเพื่อหาความสัมพันธ์ใช้ระดับนัยสำคัญ 0.05 และการคัดตัวแปรออกจากตัวแบบใช้ระดับนัยสำคัญ 0.10 การนำเสนอตามตารางเลือกเฉพาะตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตารางที่ 4.7 ถึง ตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวม (Y')

ตัวแปรอิสระ ปัจจัยการบริหาร	สัมประสิทธิ์การถดถอย			
	B	β	t	p
ค่าคงที่ (a)	1.138	-	4.792	.000
ด้านโครงสร้างองค์กร (X1)	.290	.330	4.245	.000
ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (X2)	.274	.346	4.523	.000
ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา (X6)	.146	.248	3.592	.000
$R = .734$, $R^2 = .539$				

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวม คือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มีค่าความสัมพันธ์

(R) = .734 และมีอำนาจพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวม (R^2) ได้ร้อยละ 54 โดยปัจจัยการบริหารด้านลักษณะ สภาพแวดล้อม มีอิทธิพลมากกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ ($\beta = .346$)

สรุปได้ว่า มีปัจจัยการบริหาร 3 ด้าน สามารถนำมาคาดการณ์ความพร้อมของการ ดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวม (Y') ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ .05 คือ ปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้าน การฝึกอบรมและพัฒนา เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในปัจจัย ทั้ง 3 ด้าน จะทำให้ส่งผลกระทบต่อ ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวม กล่าวคือ เมื่อปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านการฝึกอบรม และพัฒนา เป็นไปในทางที่ดี ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้น ผลงานของโรงเรียนโดยรวมก็จะดีตามไปด้วย สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบหรือ ค่าจริง (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$Y' = a + B_1X_1 + B_2X_2 + B_3X_3$$

$$Y' = 1.138 + .290 X_1 + .274 X_2 + .146 X_3$$

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการวางแผนงบประมาณ (Y1)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย			
	B	β	t	p
ปัจจัยการบริหาร				
ค่าคงที่ (a)	.308		.964	.000
ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (X2)	.337	.329	4.137	.000
ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา (X6)	.241	.317	4.408	.000
ด้านโครงสร้างองค์กร (X1)	.285	.250	3.098	.002
R = .705 , R ² = .497				

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการวางแผนงบประมาณ (Y1) คือ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มีค่าความสัมพันธ์ (R) = .705 และมีอำนาจการพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการวางแผนงบประมาณ (Y1) ได้ร้อยละ 50 โดยปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ($\beta = .329$)

สรุปได้ว่า มีปัจจัยการบริหาร 3 ด้าน สามารถนำมาคาดการณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการวางแผนงบประมาณ (Y1) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 คือ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านโครงสร้างองค์กร เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในปัจจัย 3 ด้าน จะทำให้ส่งผลกระทบต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการวางแผนงบประมาณ กล่าวคือ เมื่อปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านโครงสร้างองค์กร เป็นไปในทางที่ดี ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการวางแผนงบประมาณ ก็จะดีตามไปด้วย สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$Y1 = a + B_1X_2 + B_2X_6 + B_3X_1$$

$$Y1 = .308 + .337 X_2 + .241 X_6 + .285 X_1$$

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน (Y2)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย			
	B	β	t	p
ปัจจัยการบริหาร				
ค่าคงที่ (a)	.605		1.623	.107
ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (X2)	.460	.329	5.788	.000
ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา (X6)	.234	.317	2.942	.004
R = .584, R ² = .341				

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต (Y2) คือ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ปัจจัยทั้ง 2 ด้าน มีความสัมพันธ์ (R) = .584 และอำนาจการพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต (Y2) ได้ร้อยละ 34 โดยปัจจัยการบริหารด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และปัจจัยการบริหารด้านการฝึกอบรมและพัฒนา มีอิทธิพลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต (Y2) ใกล้เคียงกัน (β) = .329 และ .317 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า มีปัจจัยการบริหาร 2 ด้าน สามารถนำมาคาดการณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต (Y2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 คือ ปัจจัยการบริหารด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ซึ่งเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 2 ด้าน ดังกล่าว จะทำให้ส่งผลกระทบต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต (Y2) สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$Y2 = a + B_1X_2 + B_2X_6$$

$$Y2 = .605 + .460 X_2 + .234 X_6$$

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (Y3)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย			
	B	β	t	p
ปัจจัยการบริหาร				
ค่าคงที่	1.982		7.828	.000
ด้านโครงสร้างองค์กร (X1)	.342	.419	4.835	.000
ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (X2)	.204	.277	3.200	.002
R = .617, $R^2 = .380$				

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (Y3) คือ ด้านโครงสร้างองค์กร และด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยทั้ง 2 ด้าน มีค่าความสัมพันธ์ (R) = .617 และมีค่าอำนาจการพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (Y3) ได้ร้อยละ 38 โดยปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ($\beta = .419$) มีอิทธิพลมากกว่าด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ($\beta = .277$)

สรุปได้ว่า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร และด้านลักษณะสภาพแวดล้อม จะทำให้ส่งผลกระทบต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$Y3 = a + B_1X_1 + B_2X_2$$

$$Y3 = .1.982 + .342 X_1 + .204 X_2$$

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Y4)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย			
	B	β	t	p
ปัจจัยการบริหาร				
ค่าคงที่	2.634		8.930	.000
ด้านโครงสร้างองค์กร (X1)	.397	.448	5.460	.000
$R = .448$, $R^2 = .200$				

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Y4) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีเพียงปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กรเท่านั้น ค่าความสัมพันธ์ (R) = .448 และอำนาจการพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Y4) ได้ร้อยละ 20

สรุปได้ว่า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับปัจจัย ด้านโครงสร้างองค์กร จะทำให้อิทธิพลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Y4) ส่วนปัจจัยการบริหารด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะบุคลากร ด้านนโยบายการบริหาร และการปฏิบัติ ด้านทรัพยากรสนับสนุน ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา ไม่ใช่ปัจจัยที่จะอธิบายความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Y4) สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$Y4 = a + B_1 X_1$$

$$Y4 = 2.634 + .397 X_1$$

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์
เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ
งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการรายงานทางการเงินและผลการ
ดำเนินงาน (Y5)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย			
	B	β	t	p
ปัจจัยการบริหาร				
ค่าคงที่	2.016		5.615	.000
ด้านโครงสร้างองค์กร (X1)	.354	.322	3.711	.000
ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา (X6)	.195	.265	3.057	.003
R = .489, $R^2 = .239$				

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Y5) คือ ปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร และด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา มีค่าความสัมพันธ์ (R) = .489 และอำนาจพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Y5) ได้ร้อยละ 24

สรุปได้ว่า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับปัจจัย ด้านโครงสร้างองค์กร และด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา จะทำให้ส่งผลกระทบต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Y5) สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$Y5 = a + B_1X_1 + B_2X_6$$

$$Y5 = 2.016 + .354X_1 + .195X_6$$

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์
เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ
งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนด้านการบริหารสินทรัพย์ (Y6)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย			
	B	β	t	p
ปัจจัยการบริหาร				
ค่าคงที่ (a)	.954		2.798	.006
ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (X2)	.396	.355	4.226	.000
ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ (X4)	.296	.319	3.802	.000
$R = .574, R^2 = .330$				

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารสินทรัพย์ (Y6) คือ ปัจจัยการบริหารด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ $R = .574$ และอำนาจการพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารสินทรัพย์ (Y6) ได้ร้อยละ 33

สรุปได้ว่า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ จะทำให้ส่งผลกระทบต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารสินทรัพย์ (Y6) สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$Y6 = a + B_1X_2 + B_2X_4$$

$$Y6 = .954 + .396X_2 + .296 X_4$$

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าความสัมพันธ์
เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ
งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการตรวจสอบภายใน (Y7)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย			
	B	β	t	p
ปัจจัยการบริหาร				
ค่าคงที่	.157		.320	.750
ด้านโครงสร้างองค์กร (X1)	.394	.254	2.766	.006
ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา (X6)	.380	.367	3.859	.000
ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (X2)	.380	.272	3.005	.003
ด้านทรัพยากรสนับสนุน (X5)	-.235	-.222	-.2376	.019
	R = .603	R ² = .364		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการตรวจสอบภายใน (Y7) คือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านทรัพยากรสนับสนุน ทั้ง 4 ปัจจัย มีค่าความสัมพันธ์ (R) = .603 นำมาคาดการณ์หรือพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการตรวจสอบภายใน (Y7) ได้ร้อยละ 36.4

สรุปได้ว่า ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการตรวจสอบภายใน (Y7) จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีปัจจัยการบริหารในหลาย ๆ ด้านสนับสนุน ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านทรัพยากรสนับสนุน สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$Y7 = a + B_1X_1 + B_2X_6 + B_3X_2 + B_4X_5$$

$$Y7 = .157 + .394 X_1 + .380 X_6 + .380 X_2 + -.235 X_5$$

7. ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข ของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข การดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน รายละเอียดแสดงได้ดังตารางที่ 4.15 และตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.15 ตารางการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

ลำดับ ที่	ปัญหาอุปสรรค	ความถี่/ จำนวนราย
1	งบประมาณมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ	23
2	บุคลากรในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ	22
3	การให้ความรู้เกี่ยวกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานยังไม่ชัดเจน	9
4	การกระจายอำนาจการบริหาร และใช้จ่ายงบประมาณยังไม่ถึงโรงเรียน และชุมชนอย่างแท้จริง บางเรื่องยังคงควบคุมโดยส่วนกลาง	7
5	ขาดผู้มีความรู้ และปฏิบัติงานด้านงบประมาณ	6
6	อาคารสถานที่ใช้งานมีไม่เพียงพอ และมีสภาพทรุดโทรม	5
7	ไม่ได้รับงบประมาณให้จัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์	4
8	การจัดสรรงบประมาณ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานยังไม่เป็นไปตามระบบ	4
9	บุคลากรยังไม่มีความรู้ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินให้ครบ 7 ด้าน ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวางแผน และการทำแผนกลยุทธ์เท่านั้น	4
10	งบประมาณรายหัวนักเรียนต่ำมาก	2
11	การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณต่าง ๆ ทำได้ยากเนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมรับผิดชอบ และขาดจิตสำนึกในการใช้จ่ายเพื่อส่วนรวม	1
12	ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน PBB โรงเรียนเขียนแผนกลยุทธ์ไปก็ไม่ได้	1

ลำดับ ที่	ปัญหาอุปสรรค	ความถี่/ จำนวนราย
13	สภาพแวดล้อมทั่วไปไม่เอื้ออำนวย	1
14	ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด ขาดขวัญ กำลังใจ ในการทำงาน	1
15	ผู้บริหารยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบ PBB เพียงพอ	1
16	นโยบายการยุบรวมสถานศึกษาขนาดเล็กไม่ชัดเจน	1
17	ขั้นตอนในการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์มาก	1
18	ไม่แน่ใจว่าจะได้งบประมาณตามที่ต้องการ	1
19	บุคลากรบางคนยังไม่เข้าใจในระบบงบประมาณ PBB	1
20	การดำเนินการตามระบบ PBB ทำได้ล่าช้า	1
21	งบประมาณส่วนใหญ่จ่ายไปในรูปค่าสาธารณูปโภค	1
22	การวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ทำได้ยาก	1
23	การจัดสรรงบประมาณจากหน่วยเหนือไม่มีความแน่นอน	1
24	การจัดสรรงบประมาณโดยยึดตามจำนวนนักเรียนรายหัว ไม่ เหมาะสม เนื่องจากโรงเรียนที่อยู่ชนบทห่างไกลมีมาก การขอรับเงิน สนับสนุนจากชุมชนทำได้ยาก เนื่องจากผู้ปกครองหรือชุมชนเป็นผู้มี รายได้น้อย การจัดสรรควรใช้องค์ประกอบของปัจจัยหลาย ๆ อย่าง	1

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียน ส่วนใหญ่เกี่ยวกับงบประมาณ มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ บุคลากรในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ การให้ความรู้เกี่ยวกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานยังไม่ชัดเจน การกระจายอำนาจการบริหารและใช้จ่ายงบประมาณยังไม่ถึงโรงเรียนและชุมชนอย่างแท้จริงบางเรื่องยังคงควบคุมโดยส่วนกลาง ขาดผู้มีความรู้และปฏิบัติด้านงบประมาณ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนมีทรัพยากรสนับสนุนไม่เพียงพอ ทั้งด้านเงิน และจำนวนบุคลากร สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.16 ตารางการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขเรียงตามลำดับความถี่
จากมากไปหาน้อย

ลำดับ ที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/ จำนวนราย
1	จัดส่งบุคลากรให้โรงเรียน ให้ครบถ้วนตามเกณฑ์ หรือครบชั้นเรียน	10
2	จัดบุคลากรเพื่อรองรับงานอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการสอนเป็นการเฉพาะ	10
3	เร่งให้มีการกระจายอำนาจในการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามระบบ งบประมาณแบบ PBB	7
4	การจัดสรรงบประมาณต้องมีความเพียงพอ จัดเผื่อเหลือเผื่อขาดไว้ด้วย	4
5	ควรมีการฝึกอบรมเรื่อง PBB อีกครั้ง และเพิ่มจำนวนวันให้มากขึ้น	4
6	งบประมาณที่ได้รับควรให้อิสระในการบริหารจัดการ โดยมีหน่วยงาน คอยควบคุมทิศ กำกับ ติดตาม การใช้จ่ายอย่างต่อเนื่อง	3
7	ควรให้ความรู้ในเรื่องระบบงบประมาณให้เข้าใจทุกขั้นตอน	2
8	จัดสรรงบประมาณให้เร็วขึ้น	2
	ควรเร่งดำเนินการให้เป็นไปตามระบบ PBB โดยเร็ว	1
9	ผู้บริหารระดับสูง รวมถึงในสวนกลาง ควรได้รับการพัฒนามาตรฐาน ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติและมุ่ง ผลประโยชน์ไปสู่เด็กอย่างแท้จริง	1
10.	ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนเพื่อปรับปรุงให้ เหมาะสม	1
11	จัดหางบประมาณสนับสนุนให้โรงเรียนที่ขาดแคลน	1
12	กำหนดนโยบาย หรือวิธีการใด ๆ ควรคำนึงถึงโรงเรียนขนาดเล็กที่มี บุคลากรไม่เพียงพอ	1
13	จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานศึกษา	1

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี

1. วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 176 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธีการกระจายกลุ่มตัวอย่างไปตามสัดส่วน (Proportional Random Sampling) ของโรงเรียนแต่ละขนาด ผลการสุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 122 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดที่ 1 จำนวน 22 คน โรงเรียนขนาดที่ 2 จำนวน 56 คน โรงเรียนขนาดที่ 3 จำนวน 19 คน ขนาดที่ 4 จำนวน 14 คน ขนาดที่ 5 จำนวน 4 คน ขนาดที่ 6 จำนวน 1 โรงเรียน และขนาดที่ 7 จำนวน 6 คน รวมเป็น 122 คน และในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้รวมโรงเรียนขนาดที่ 4-7 วิเคราะห์รวมเป็นกลุ่มเดียวกัน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdles) และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) เกี่ยวกับความพร้อมตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ตามที่กำหนดในตัวแปรตาม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) เกี่ยวกับปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

ตอนที่ 4 สอบถามปัญหาและแนวทางแก้ไข การดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาใช้ในโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open – ended)

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 122 คน และได้ติดตามทวงถามแบบสอบถามเป็นหนังสือจนครบตามกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ จำนวน 122 ฉบับ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าร้อยละ

1.4.2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กับข้อมูลที่เป็นปัจจัยการบริหารด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน และข้อมูลด้านความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน

1.4.3 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารรายด้าน กับความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ภายใต้กรอบมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ใช้สัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และเลือกการทดสอบแบบสองทาง (Two-tailed)

1.4.4 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรอิสระรายด้านของปัจจัยการบริหาร และตัวแปรตามรายด้านของความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ภายใต้กรอบมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน โดยการเลือกตัวแปรอิสระใช้วิธี Stepwise

1.4.5 ใช้ค่า P-Value เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของตัวแปรอิสระของปัจจัยการบริหาร

2. สรุปผลการวิจัย

2.1 ลักษณะของประชากร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 80.3 อายุของผู้บริหารส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.1 คุณวุฒิส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.9 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ร้อยละ 49.2 และมีประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป โรงเรียนส่วนใหญ่จัดอยู่ในขนาดที่ 2 คือ มีจำนวนนักเรียน 121-300 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.9

2.2 ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน และด้านการตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับมาก สูงกว่าด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ด้านการบริหารสินทรัพย์ ซึ่งมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีความพร้อมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2.3 ปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะบุคลากร ด้านนโยบายและการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทรัพยากรสนับสนุน และด้านการฝึกอบรมและพัฒนายู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโรงเรียนขนาดที่ 1

มีปัจจัยการบริหารปานกลาง น้อยกว่าโรงเรียนขนาดที่ 2 ขนาดที่ 3 และขนาดที่ 4-7 ซึ่งมีปัจจัยการบริหารอยู่ในระดับมาก

2.4 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา และปัจจัยทั้ง 3 ด้าน สามารถพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวมได้ร้อยละ 54

2.5 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน จำแนกเป็นรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า

ด้านการวางแผนงบประมาณ ปัจจัยการบริหารที่ส่งผล คือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน สามารถพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการวางแผนงบประมาณได้ร้อยละ 50

ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ปัจจัยการบริหารที่ส่งผล คือ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยทั้ง 2 ด้าน สามารถพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุนผลผลิต ได้ร้อยละ 34

ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผล คือ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยทั้ง 2 ด้าน สามารถพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างได้ร้อยละ 38

ด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลมีเพียงด้านเดียว คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร สามารถพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณได้ร้อยละ 20

ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ปัจจัยการบริหารที่ส่งผล คือ ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา และด้านโครงสร้างองค์กร ทั้ง 2 ปัจจัย สามารถพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานได้ร้อยละ 24

ด้านการบริหารสินทรัพย์ ปัจจัยการบริหารที่ส่งผล คือ ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ทั้ง 2 ปัจจัย สามารถพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการบริหารสินทรัพย์ ได้ร้อยละ 33

ด้านการตรวจสอบภายใน ปัจจัยการบริหารที่ส่งผล คือ ด้านทรัพยากรสนับสนุน ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา และด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน สามารถพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ด้านการตรวจสอบภายในได้ร้อยละ 37

2.6 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่งบประมาณมีจำกัด บุคลากรมีไม่เพียงพอ การให้ความรู้เกี่ยวกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานยังไม่ชัดเจน การกระจายอำนาจการบริหารยังไม่ถึงโรงเรียนอย่างแท้จริง

2.7 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดส่งบุคลากรให้โรงเรียนอย่างครบถ้วนหรือครบชั้นเรียน จัดบุคลากรเพื่อรองรับงานอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เร่งให้มีการกระจายอำนาจการใช้จ่ายเงินตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน การจัดงบประมาณให้จัดเพื่อเหลือเผื่อขาด และการจัดฝึกอบรมระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้เพิ่มจำนวนวันให้มากขึ้น

3. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี อภิปรายผลได้ ดังนี้

3.1 ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก จากข้อมูลนี้เป็นที่น่าเชื่อได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่ ได้รับการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน จากหน่วยงานที่กำกับดูแลในระดับเหนือขึ้นไป ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีค่อนข้างมาก โดยหน่วยงานในระดับกอง ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดฝึกอบรม และจัดทำเอกสารเผยแพร่ในแต่ละด้าน เช่น ศูนย์ปฏิบัติการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ กองนโยบายและแผน ได้จัดทำเอกสาร เปิดเส้นทางระบบงบประมาณใหม่ เอกสารการวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน Hurdles 1 และคู่มือการวางแผนงบประมาณ...จากแนวคิดสู่แนวปฏิบัติระดับสถานศึกษา และนอกจากนั้น ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน และตอบข้อซักถามต่าง ๆ ผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.onpec.moe.go.th/pbb.htm> และสำหรับกองคลังได้จัดทำเอกสารการจัดทำบัญชีเกณฑ์คงค้าง เพื่อสนับสนุนมาตรฐานการจัดการทางการเงิน ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน และหน่วยตรวจสอบภายในจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้กับผู้ตรวจสอบภายในระดับจังหวัด นอกจากนี้ สำนักมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง ได้จัดทำแนวการตรวจสอบสถานศึกษา ภายใต้ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ 5 ด้าน ซึ่งระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการ จากที่กล่าวข้างต้นจึงเป็นที่เชื่อได้ว่าระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก

3.2 เมื่อพิจารณาความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบภายในอยู่ในระดับมาก ส่วนความพร้อมด้านการบริหารสินทรัพย์ ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ด้านการวางแผนงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่าด้านที่มีความพร้อมอยู่ในระดับมากนั้น เป็นเรื่องที่โรงเรียนได้ปฏิบัติมาโดยตลอด ซึ่งส่วนใหญ่เน้นปฏิบัติตามระเบียบ ความพร้อมจึงมีอยู่ค่อนข้างมาก และถึงแม้ว่าด้านการตรวจสอบภายในสำหรับโรงเรียนจะเป็นเรื่องใหม่แต่ด้วยระบบทางการเงินและบัญชีของโรงเรียนที่ปฏิบัติอยู่ เช่น การตรวจสอบเอกสารหลักฐานก่อนจ่าย การมีคณะกรรมการต่าง ๆ ในด้านการเงินของโรงเรียนเพื่อช่วยกันดูแลตรวจสอบทรัพย์สินของโรงเรียนก็เป็นสิ่งที่เอื้อให้การตรวจสอบภายในของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางนั้น ก็คงด้วยเหตุเป็นเรื่องใหม่ โดยเฉพาะในด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ตามระบบงบประมาณเดิม

ไม่มีการดำเนินการทางด้านนี้ และในด้านการบริหารสินทรัพย์ และด้านการวางแผนงบประมาณ ในระดับโรงเรียนตามระบบงบประมาณเดิมไม่ได้กำหนดให้ดำเนินการเป็นรูปธรรม เป็นสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติต้องหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นความพร้อมทางด้านนี้จึงอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน 7 ด้าน (Hurdles) ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของโครงการนำร่องปรับปรุงระบบการจัดทำงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 74) ในด้านการตรวจสอบภายในอยู่ในระดับมาก และด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการบริหารสินทรัพย์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่ไม่สอดคล้องกัน โดยรายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน 7 ด้าน (Hurdles) ของโครงการนำร่องปรับปรุงระบบการจัดทำงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความพร้อมน้อยกว่า อธิบายได้ว่า เป็นการประเมินสภาพการดำเนินงานก่อนที่จะมีการปรับปรุงระบบการจัดทำงบประมาณ การเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน ถึงสิงหาคม 2543 ดังนั้นความพร้อมจึงอยู่ในระดับน่าพึงพอใจปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ และด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต อยู่ในระดับน่าพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3 ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน
จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก จึงเป็นที่เชื่อได้ว่าทุกโรงเรียนได้รับการเตรียมความพร้อมที่เท่าเทียมกัน หรือทุกโรงเรียนมีความพร้อมในแต่ละด้านอยู่แล้วในระดับหนึ่งใกล้เคียงกัน อีกทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลก็มีความพยายามที่จะให้เกิดความเท่าเทียม เหมาะสมและเป็นธรรม ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ที่ว่าระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนแต่ละขนาด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี มีความแตกต่างกัน

3.4 ปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า หน่วยงานระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับกอง ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด ได้มีความพยายามในการพัฒนามาโดยตลอดและต่อเนื่อง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายของกระทรวงศึกษา และ

มีแผนปฏิบัติการรองรับในแต่ละระดับ การดำเนินการได้จัดทำในรูปคณะกรรมการ หรือ คณะทำงาน อีกทั้งยังเป็นด้วยเหตุผลบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน และระบบวิธีการบริหาร ที่ส่งผลให้ปัจจัยการบริหารโดยรวมมีมาก ทั้งนี้ มีผลงานวิจัยยืนยันยืนยันความเป็นนักบริหารของ ผู้บริหารโรงเรียนจากผลการศึกษาวิจัยของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2539 : 20 - 22) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติที่ดี ศรัทธาในวิชาชีพครู รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล และวิธีการบริหารจะชี้แจงนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ กรณี ดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความเพียงพอโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน ทรัพยากรสนับสนุน และด้านการฝึกอบรมและพัฒนาโรงเรียนมีความเพียงพอหรือดำเนินการได้ ในระดับปานกลาง น้อยกว่าด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะ บุคลากร ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติที่มีความเพียงพอหรือดำเนินการได้ในระดับมาก สาเหตุเนื่องจากรัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณให้จำนวนจำกัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรสำคัญทาง เศรษฐกิจประกอบด้วย เช่น ข้อมูลรายได้ประชาชาติ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลต่อการได้รับการจัดสรรงบประมาณในแต่ละระดับ รวมถึงโรงเรียนด้วย ทำให้การ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์สนับสนุนต่าง ๆ รวมถึงเงินงบประมาณในการจัดฝึกอบรมและ การพัฒนาไม่เพียงพอตามที่ต้องการ ถึงแม้ว่าจะพยายามระดมทุนจากภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วน ร่วมช่วยเหลือก็ยังไม่เพียงพอ เนื่องด้วยเหตุผลทางภาวะเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

3.5 ปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาด ที่ 1 (จำนวนนักเรียน 1-120 คน) มีปัจจัยการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน้อยกว่าโรงเรียน ขนาดที่ 2 โรงเรียนขนาดที่ 3 และขนาดที่ 4-7 ซึ่งอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่าโรงเรียนขนาดที่ 1 มีจำนวนนักเรียนน้อย จึงส่งผลกระทบต่อในการได้รับงบประมาณเพื่อการบริหารจัดการ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณจะจัดให้เป็นรายหัวตามจำนวนเด็ก เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วโรงเรียน ขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อยเมื่อเทียบกับรายจ่ายบางอย่างที่มีใกล้เคียงกันกับโรงเรียนขนาด ที่ 2 โรงเรียนขนาดที่ 3 และโรงเรียนขนาดที่ 4-7 เช่น ค่าน้ำค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายไม่ได้ เกิดขึ้นตามค่าเฉลี่ยรายหัวเด็กนักเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ในด้านบุคลากร และครูในโรงเรียน ก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นเดียวกันเมื่อจำนวนนักเรียนในโรงเรียนมีจำนวนน้อย

สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โรงเรียน ขนาดที่ 4-7 มีแนวโน้มการบริหารงบประมาณโรงเรียนสูงสุด ส่วนโรงเรียนขนาดที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณต่ำสุด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ 2542 : 161)

3.6 ปัจจัยทางการบริหาร กับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยการบริหารมีส่วนทำให้เกิดความพร้อมหรือไม่พร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

3.7 ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการเงิน 7 ด้านโดยรวม และในแต่ละด้าน มีปัจจัยการบริหารที่สามารถพยากรณ์ความพร้อมแตกต่างกัน แสดงว่าความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนไม่ว่าจะโดยภาพรวม หรือเป็นรายด้าน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารในทุก ๆ ด้านจึงจะทำให้เกิดความพร้อม ซึ่งจะเห็นได้จาก ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารด้านลักษณะบุคลากร ไม่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยรวม และรายด้าน แสดงว่าลักษณะของบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถ ความร่วมมือ ความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมายและค่าตอบแทนที่ได้รับ ความเสียสละ การได้รับการพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรม และสวัสดิการต่าง ๆ ที่ได้รับอย่างเหมาะสม เป็นปัจจัยที่มีความเพียงพอค่อนข้างมากอยู่แล้ว จึงไม่กระทบต่อการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน หรือตามผลการวิจัย พบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม สามารถพยากรณ์ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ได้ 5 ด้าน และปัจจัยการบริหารด้านการฝึกอบรมและพัฒนา สามารถพยากรณ์ได้ 4 ด้าน ดังนั้น ปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมากกว่าปัจจัยการบริหารด้านอื่น ๆ

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล ตั้งแต่ระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับจังหวัด รวมถึงผู้บริหารโรงเรียน ในการพัฒนาเมื่อนำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาใช้ จะต้องพัฒนาให้เกิดความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านเท่าเทียมกัน ในด้านที่มีความพร้อมในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ด้านการบริหารสินทรัพย์ จะต้องเร่งพัฒนาโดยการจัดฝึกอบรมให้ทั่วถึง และให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน และโดยต่อเนื่อง ควรเร่งดำเนินการให้ทุกโรงเรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อรับมุลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และจะทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม และการจัดทำเอกสาร เผยแพร่

ในการจัดสรรงบประมาณ ให้กับโรงเรียนขนาดที่ 1 (จำนวนนักเรียน 1-120 คน) ซึ่งพบว่า มีปัจจัยการบริหารน้อยกว่าโรงเรียนขนาดที่ 2 โรงเรียนขนาดที่ 3 และขนาดที่ 4-7 ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนขนาดที่ 1 เป็นกรณีพิเศษ โดยไม่เพียงแต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามรายหัวเด็กนักเรียนเท่านั้น ควรพิจารณาสนับสนุนปัจจัยในด้านต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพิจารณาว่า ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน มีปัจจัยการบริหารใดที่ส่งผลให้เกิดความพร้อม ควรจะพิจารณาตามลำดับความสำคัญ เช่น ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร และด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนเกือบทุก ๆ ด้าน จึงจำเป็นต้องจัดให้มีอย่างเหมาะสม เป็นต้น

4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนโดยการสำรวจความพร้อมตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน ตามที่สำนักงานประมาณกำหนด และศึกษาปัจจัยการบริหารที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนเพียงบางปัจจัย และได้กำหนดปัจจัยการบริหารให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบว่ามีความเพียงพอหรือดำเนินการได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งในความเป็นจริงอาจจะมี

ปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องและส่งผลต่อความพร้อมหรือประสิทธิภาพของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรกำหนดปัจจัยให้มากขึ้น และให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้เลือกตอบเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อประสิทธิภาพของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานจริง ๆ พร้อมทั้งศึกษาสภาพปัญหาที่แท้จริงในการนำระบบงบประมาณมาใช้อย่างเต็มรูปแบบในแต่ละด้าน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอบถามความคิดเห็น กับผู้ที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งในระดับปฏิบัติ และระดับหน่วยงานบริหาร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, สำนักงาน **รายงานวิจัย ประสิทธิภาพการบริหาร
งบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2541 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ** ศรีสะเกษ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ศรีสะเกษ 2541
- ชั้นทอง เด่นพันธ์ "กระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาของ
จังหวัดชัยภูมิ" วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2540
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน หน่วยตรวจสอบภายใน **การศึกษาสภาพ
การดำเนินการกระจายอำนาจการจัดซื้อจัดจ้างระดับโรงเรียน**
กรุงเทพมหานคร หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ 2544
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน ศูนย์ปฏิบัติการปรับปรุงระบบการจัดทำ
งบประมาณ **คู่มือการวางแผนงบประมาณ จากแนวคิดสู่แนวปฏิบัติ ระดับ
สถานศึกษา : เอกสารลำดับที่ 9** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา 2545
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน ศูนย์ปฏิบัติการปรับปรุงระบบการจัดทำ
งบประมาณ **เปิดเส้นทาง...ระบบงบประมาณใหม่** เอกสารลำดับที่ 1 พิมพ์
ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา 2544
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน ศูนย์ปฏิบัติการปรับปรุงระบบการจัดทำ
งบประมาณ **การวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน Hurdles 1 :
หลักการแนวคิด การวางแผนงบประมาณตามแบบฉบับของระบบงบประมาณ
แบบมุ่งเน้นผลงาน ในช่วงการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษา เอกสารลำดับที่ 10**
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา 2545
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน โครงการนำร่องปรับปรุงระบบงบประมาณ
รายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน
กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2544

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน กองนโยบายและแผน

ข้อมูล สารสนเทศ 2545 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ 2545

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน กองนโยบายและแผน **รายงาน**

**การประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ : ตามแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)**

กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) 2545

เจริญผล สุวรรณโชติ **ทฤษฎีบริหาร** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด 2530

ธงชัย สันติวงษ์ **องค์การและการบริหาร ORGANIZATION AND MANAGEMENT**

พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2533

นิพนธ์ คนธจว "การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร" สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สกลนคร 2539

ปีเตอร์ เอฟ ดรักเกอร์ **การบริหารงานยุคใหม่** แปลจาก Realities in Management ของ
C.Northcote Parkinson โดย เรืองศักดิ์ ปานเจริญ กรุงเทพมหานคร
ซีเอ็ดยูเคชั่น 2527

พรศิริ มูลติชัย "ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรุนแรงของการกระทำ
ผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน : กรณีข่มขืนกระทำชำเรา" วิทยานิพนธ์ปริญญา
สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา อาชญวิทยาและงานยุติธรรม บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล 2541

พัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สำนัก เขตการศึกษา 11 กลุ่มวิจัยและพัฒนา "ปัจจัยที่
ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการเตรียมความพร้อมเขตพื้นที่การศึกษา
นครราชสีมา เขต 1" 2546

วิชัย บุญเจือ "ปัจจัยสนับสนุนการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอน
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี"
วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2540

แววตา นิมสมบุญ "ความพร้อมของตำรวจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเขตพื้นที่โครงการพัฒนา
ชายฝั่งทะเลตะวันออก" วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
อาชญวิทยาและงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล 2537

ศึกษาธิการ, กระทรวง สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา **รายงานสรุปย่อ การวิจัย
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติระหว่างปี 2540-2542
: เล่ม 2** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2544

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมการศึกษานอกโรงเรียน **ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน:
ความหมาย แนวคิด และสาระสำคัญ** กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2545

ศิริทิพย์ ลดาวัลย์, มล. "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา
วิทยาลัยพณิชยการเซตุน" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544

ศิริวรรณ สุทธิสมบุรณ์ "ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อ
พฤติกรรมการสอนของข้าราชการครูในโรงเรียน โครงการปฏิบัติการศึกษา จังหวัด
จันทบุรี" ทุนอุดหนุนการวิจัยตามโครงการทุนอุดหนุนการวิจัยในระดับท้องถิ่น 2542

ศิริชัย พงษ์วิชัย "การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์" กรุงเทพมหานคร พิมพ์
ครั้งที่ 10 โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2543

สามัญศึกษา, กรม กองแผนงาน ศูนย์ประสานงานปรับระบบงบประมาณ **แนวทางการบริหาร
งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน :
เอกสารหมายเลข 4** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา ม.ป.ป.

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน ก.พ. ชุดการเรียนด้วยตนเอง หลักสูตร
การบริหารงาน: **การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ชุดวิชาที่ 1 การปฏิรูประบบ
ระบบ ข้าราชการ, ชุดวิชาที่ 6 การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน**
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร อาทิตย์ โพรดักส์ กู๊ป 2546

สำเร็จ สามัตถิยะ "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลของการนํานโยบายขยายโอกาสทางการศึกษา
ไปปฏิบัติของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
อุบลราชธานี" วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2538

สำลี เก็งทอง "ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา เขตการศึกษา 5" สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เขตการศึกษา 5

สุวิธาน มนแพวงตานนท์ "การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS for Windows "
กรุงเทพมหานคร ซีเอ็ดยูเคชั่น 2542

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าเฉลี่ยระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบ
มุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน และค่าเฉลี่ยปัจจัยการบริหารรายข้อ

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายชื่อ ของแบบสอบถามตอบที่ 2 ระดับความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน

ข้อ	รายการ	Mean	SD.	ความหมาย
1	การวางแผนงบประมาณ งบประมาณมีความครอบคลุมในกิจกรรมสำคัญทั้งหมดของ หน่วยงาน	3.57	.88	มาก
2	การประมาณการรายได้ของสถานศึกษาจากเงินงบประมาณ ล่วงหน้า 3 ปี	3.11	.93	ปานกลาง
3	การประมาณการรายได้ของสถานศึกษาจากเงินนอกประมาณ ล่วงหน้า 3 ปี	2.95	.85	ปานกลาง
4	การประมาณการค่าใช้จ่ายล่วงหน้า 3 ปี	3.04	.89	ปานกลาง
5	การจัดสรรงบประมาณในโรงเรียนมีความเหมาะสม	3.15	1.01	ปานกลาง
6	การนำข้อมูลจากแผนกลยุทธ์มาใช้เป็นฐานในการวางแผน งบประมาณระยะปานกลาง	3.49	.81	ปานกลาง
7	การจัดทำแผนกลยุทธ์เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนด	3.70	.76	มาก
8	การเรียงลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ที่จะทำให้อโยบายของ หน่วยงานบรรลุผลสำเร็จ	3.84	.66	มาก
9	ความสอดคล้องของแผนกลยุทธ์กับนโยบายกระทรวง	3.76	.72	มาก
10	การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามกลยุทธ์ที่หน่วยงานร่วมกันพิจารณา คัดเลือก	3.61	.78	มาก
11	การบริหารเน้นการพัฒนางานในอนาคต เพื่อให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ โดยใช้ต้นทุนต่ำที่สุด	3.73	.84	มาก
12	การคำนวณต้นทุนผลผลิต การระบุผลผลิตมีความสัมพันธ์กับแต่ละกิจกรรมหลัก	3.62	.79	มาก
13	การคำนวณค่าใช้จ่ายต่อนักเรียนหนึ่งคน	3.43	.95	ปานกลาง
14	การหาค่าใช้จ่ายของผลผลิตต่อหน่วย	3.30	.97	ปานกลาง
15	การจัดระดับกิจกรรมตามความสำคัญ และค่าใช้จ่ายต่อหน่วย	3.51	.89	มาก
16	การกำกับติดตามเกี่ยวกับต้นทุนผลผลิต	3.45	.87	ปานกลาง
17	การนำผลการวิเคราะห์ต้นทุนไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ	3.51	.87	มาก

ข้อ	รายการ	Mean	SD.	ความหมาย
18	การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นรายปี รายไตรมาส เพื่อลดจำนวนครั้งในการจัดซื้อ	3.70	.85	มาก
19	มีข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่สามารถใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง	3.74	.75	มาก
20	การเตรียมความพร้อมในการจัดซื้อจัดจ้างโดยจัดทำประวัติ แหล่งขาย ราคาขาย	3.52	.81	มาก
21	การจัดซื้อจัดจ้างพิจารณาตามความจำเป็นในการใช้	4.10	.59	มาก
22	การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจในหน่วยงานทุกครั้ง	4.36	.63	มาก
23	การจัดตั้งฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงาน	4.17	.68	มาก
24	การตัดสินใจจัดซื้อจัดจ้างได้ยึดหลักเกณฑ์ประกอบการตัดสินใจ	4.30	.62	มาก
25	กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใส	4.69	.49	มากที่สุด
26	การจัดซื้อจัดจ้างได้ร่วมกันดำเนินการจัดทำเป็นทีม	4.56	.57	มากที่สุด
27	การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การลงบัญชีมีเอกสารหลักฐานประกอบการลงบัญชีทุกครั้ง	4.67	.52	มากที่สุด
28	การลงบัญชีเป็นปัจจุบัน	4.58	.55	มากที่สุด
29	ข้อมูลทางบัญชีถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้	4.57	.51	มากที่สุด
30	หลักฐานหรือเอกสารที่จำเป็นเพื่อใช้ในการลงบัญชีมีการอนุมัติก่อนจ่ายทุกครั้ง	4.54	.56	มากที่สุด
31	การบันทึกบัญชีครุภัณฑ์เป็นสินทรัพย์	4.16	.71	มาก
32	การกำหนดความรับผิดชอบในการลงบัญชีมีการแยกหน้าที่ด้านบัญชี การเงิน การตรวจสอบ	4.26	.73	มาก
33	การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน	3.48	.87	ปานกลาง
34	ความสม่ำเสมอของการประเมินผลการดำเนินงาน	3.62	.74	มาก
35	การรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน รายงานทางการเงินมีความถูกต้อง เชื่อถือได้	4.47	.61	มาก
36	มีการรายงานทางการเงินเป็นไปตามระเบียบกำหนด	4.52	.60	มากที่สุด
37	การกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานชัดเจน	4.03	.77	มาก

ข้อ	รายการ	Mean	SD.	ความหมาย
38	มีการรายงานผลเป็นรายไตรมาส รายปี ตามผลที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงานทั้งส่วนที่เป็นผลผลิต ผลลัพธ์ของแผนงาน/โครงการ	3.84	.86	มาก
39	รายงานมีข้อมูลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับผลการปฏิบัติงานที่ได้รับ	3.76	.85	มาก
40	การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการดำเนินงานเป็นระยะ	3.49	.88	ปานกลาง
41	การบริหารสินทรัพย์ การจัดระบบการบริหารสินทรัพย์	3.61	.74	มาก
42	การกำหนดผู้รับผิดชอบต่อสินทรัพย์ที่ชัดเจน	3.89	.78	มาก
43	ลงทะเบียนคุมทรัพย์สินอย่างครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน	4.03	.81	มาก
44	การคิดค่าบริการที่เกิดจากการใช้ทรัพย์สินมีความเหมาะสม	3.48	.94	ปานกลาง
45	การกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่สนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า	3.63	.82	มาก
46	การคำนึงถึงทางเลือกในการเช่าทรัพย์สิน แทนการซื้อทรัพย์สิน	3.00	1.02	ปานกลาง
47	การวางแผนล่วงหน้าในการจัดหาทรัพย์สินและการหาสินทรัพย์ทดแทนโดยคำนึงถึงประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า	3.29	.93	ปานกลาง
48	การจำหน่ายสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์	3.07	1.01	ปานกลาง
49	การตรวจสอบภายใน การแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในของโรงเรียน(ตรวจเอกสารหลักฐานทางการเงินการบัญชี)	3.47	1.06	ปานกลาง
50	การตรวจสอบทางการเงิน(ตรวจเอกสารหลักฐานขอเบิกก่อนจ่ายเงิน)	3.80	.91	มาก
51	การตรวจสอบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้	3.63	.98	มาก
52	การจัดระบบการควบคุมภายในของโรงเรียน	3.75	.93	มาก
53	การปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน	3.78	.86	มาก
54	การประเมินประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน	3.63	.88	มาก
55	การนำผลการตรวจสอบไปปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงาน	3.70	.89	มาก

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ ของแบบสอบถามตอบที่ 3 ระดับปัจจัยที่ คาดว่าจะส่งผลต่อพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนตามมาตรฐาน การจัดการทางการเงิน 7 ด้าน

ข้อ	รายการ	Mean	SD.	ความ หมาย
	โครงสร้างองค์กร			
1	การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรชัด	4.04	.67	มาก
2	ความมีเอกภาพในการบังคับบัญชา	4.06	.67	มาก
3	สายการบังคับบัญชาชัดเจน	4.14	.76	มาก
4	การจัดกลุ่มงานของโรงเรียนในปัจจุบัน (6 สายงาน)	4.13	.82	มาก
5	กำหนดลักษณะงานที่ชัดเจน	4.16	.63	มาก
6	การได้รับการกระจายอำนาจทางการบริหารในปัจจุบัน	3.84	.84	มาก
7	ระบบการติดต่อสื่อสารหรือการประสานงานในโรงเรียน	3.98	.76	มาก
8	ความชัดเจนของการแบ่งงาน	4.13	.66	มาก
9	การแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	3.70	.82	มาก
10	ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน	4.00	.65	มาก
	ลักษณะสภาพแวดล้อม			
11	สภาพเศรษฐกิจของชุมชนเอื้อต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน	3.27	.90	ปานกลาง
12	การได้รับการยอมรับจากชุมชน	3.93	.73	มาก
13	ความสามารถในการขอความร่วมมือกับชุมชน	3.89	.71	มาก
14	ความร่วมมือจากชุมชนที่โรงเรียนได้รับ	3.83	.82	มาก
15	ความมีมนุษยสัมพันธ์กับโรงเรียนอื่น	4.06	.68	มาก
16	การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน	3.81	.73	มาก
17	สิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียนเอื้อต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน	3.63	.83	มาก
	ลักษณะของบุคลากร			
18	บุคลากรมีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ	3.61	.79	มาก
19	การได้รับความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน	4.02	.74	มาก
20	ความพึงพอใจของบุคลากรที่ได้รับมอบหมายงานนอกเหนือจากงานจัดการเรียนการสอน	3.87	.73	มาก
21	การได้รับการพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรมของบุคลากร	4.10	.66	มาก
22	ความพึงพอใจของบุคลากรเกี่ยวกับค่าตอบแทนที่ได้รับ	3.75	.84	มาก
23	ความเสียสละ และการอุทิศตนของบุคลากร	3.70	.83	มาก

ข้อ	รายการ	Mean	SD.	ความหมาย
24	การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสม	3.67	.80	มาก
	นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ			มาก
25	ความชัดเจนของนโยบายจากหน่วยงานระดับกรม กระทรวง	3.59	.89	
26	การนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.51	.76	มาก
27	ความชัดเจนในแนวปฏิบัติ	3.55	.72	มาก
	ทรัพยากรสนับสนุน			
28	อาคารสถานที่เพียงพอ	2.98	1.1	ปานกลาง
29	วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพียงพอ	2.91	.96	ปานกลาง
30	การได้รับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์	2.78	1.1	ปานกลาง
31	เงินงบประมาณในการเตรียมความพร้อม	2.58	.98	ปานกลาง
32	จำนวนบุคลากร	2.39	.96	น้อย
33	การได้รับบุคลากรที่ตรงตามสายงานที่ปฏิบัติ	2.50	.97	น้อย
	การฝึกอบรมและการพัฒนา			
34	การได้รับการฝึกอบรม ให้ความรู้ในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.16	.93	ปานกลาง
35	ปริมาณ ข้อมูลข่าวสาร กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่ได้รับในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.21	.84	ปานกลาง
36	คุณภาพ ข้อมูลข่าวสาร กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่ได้รับ ในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.16	.87	ปานกลาง
37	การส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานผ่านเครือข่าย Internet	2.49	1.1	น้อย
38	การได้รับการฝึกอบรมในการใช้คอมพิวเตอร์	2.95	.96	ปานกลาง

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัด
ปทุมธานี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อม และปัจจัยที่
คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี โดย
สอบถามด้านความพร้อม เน้นถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน
7 ด้าน หรือที่เรียกว่า “ 7 Hurdles” ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนไปสู่การดำเนินการตามระบบ
งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based – Budgeting : PBB) ที่มีประสิทธิภาพ
ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงสำหรับโรงเรียน และหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ
ในการดูแล บริหารจัดการ สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ประกอบการพิจารณา แก้ไขปัญหา
และปรับปรุง การดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่มีประสิทธิภาพ

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการดำเนินการตาม
ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการ
ดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และ
แนวทางแก้ไข

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง () ที่มีข้อความตรงกับสถานภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 ต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30 – 39 ปี ระหว่าง 40 – 49 ปี ระหว่าง 50 – 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

 ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

4. ตำแหน่งงาน

 ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ

5. ประสบการณ์การปฏิบัติงานของท่าน ในตำแหน่งตามข้อ 4

 น้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 -10 ปี มากกว่า 10 ปี

6. ขนาดของโรงเรียนที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน

 ขนาดที่ 1 จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน ขนาดที่ 2 จำนวนนักเรียน 121 – 300 คน ขนาดที่ 3 จำนวนนักเรียน 301 – 600 คน ขนาดที่ 4 จำนวนนักเรียน 601 – 900 คน ขนาดที่ 5 จำนวนนักเรียน 901 - 1200 คน ขนาดที่ 6 จำนวนนักเรียน 1201 - 1500 คน ขนาดที่ 7 จำนวนนักเรียน 1501 คน ขึ้นไป

ตอนที่ 2

ความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ที่ละเอียดแล้วพิจารณาว่า โรงเรียนของท่านปฏิบัติได้ในระดับใด แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการปฏิบัติตามความเป็นจริง

- 5 หมายถึง ปฏิบัติได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง ปฏิบัติได้มาก
- 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติได้น้อย
- 1 หมายถึง ปฏิบัติได้น้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	การวางแผนงบประมาณ งบประมาณมีความครอบคลุมในกิจกรรมสำคัญ ทั้งหมดของหน่วยงาน					
2	การประมาณการรายได้ของสถานศึกษาจากเงิน งบประมาณล่วงหน้า 3 ปี					
3	การประมาณการรายได้ของสถานศึกษาจากเงิน นอกประมาณล่วงหน้า 3 ปี					
4	การประมาณการค่าใช้จ่ายล่วงหน้า 3 ปี					
5	การจัดสรรงบประมาณในโรงเรียนมีความ เหมาะสม					
6	การนำข้อมูลจากแผนกลยุทธ์มาใช้เป็นฐาน ในการวางแผนงบประมาณระยะปานกลาง					
7	การจัดทำแผนกลยุทธ์เป็นไปตามกระบวนการ ที่กำหนด					

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
8	การเรียงลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ที่จะทำ ให้นโยบายของหน่วยงานบรรลุผลสำเร็จ					
9	ความสอดคล้องของแผนกลยุทธ์กับนโยบาย กระทรวง					
10	การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามกลยุทธ์ที่หน่วยงาน ร่วมกันพิจารณาคัดเลือก					
11	การบริหารเน้นการพัฒนางานในอนาคต เพื่อให้ เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ โดยใช้ต้นทุนต่ำที่สุด					
12	การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน การระบุผลผลิตมีความสัมพันธ์กับแต่ละ กิจกรรมหลัก					
13	การคำนวณค่าใช้จ่ายต่อนักเรียนหนึ่งคน					
14	การหาค่าใช้จ่ายของผลผลิตต่อหน่วย					
15	การจัดระดับกิจกรรมตามความสำคัญ และ ค่าใช้จ่ายต่อหน่วย					
16	การกำกับติดตามเกี่ยวกับต้นทุนผลผลิต					
17	การนำผลการวิเคราะห์ต้นทุนไปใช้ ประโยชน์ในการบริหารจัดการ					
18	การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นรายปี รายไตรมาส เพื่อลดจำนวนครั้งในการจัดซื้อ					
19	มีข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่สามารถใช้ประโยชน์ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง					

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
20	การเตรียมความพร้อมในการจัดซื้อจัดจ้างโดยจัดทำประวัติแหล่งขาย ราคาขาย					
21	การจัดซื้อจัดจ้างพิจารณาตามความจำเป็นในการใช้					
22	การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจในหน่วยงานทุกครั้ง					
23	การจัดตั้งฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงาน					
24	การตัดสินใจจัดซื้อจัดจ้างได้ยึดหลักเกณฑ์ประกอบการตัดสินใจ					
25	กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใส					
26	การจัดซื้อจัดจ้างได้ร่วมกันดำเนินการจัดทำเป็นทีม					
27	การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การลงบัญชีมีเอกสารหลักฐานประกอบการลงบัญชีทุกครั้ง					
28	การลงบัญชีเป็นปัจจุบัน					
29	ข้อมูลทางบัญชีถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้					
30	หลักฐานหรือเอกสารที่จำเป็นเพื่อใช้ในการลงบัญชีมีการอนุมัติก่อนจ่ายทุกครั้ง					
31	การบันทึกบัญชีถูกต้องเป็นสินทรัพย์					
32	การกำหนดความรับผิดชอบในการลงบัญชีมีการแยกหน้าที่ด้านบัญชี การเงิน การตรวจสอบ					
33	การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน					

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
34	ความสม่ำเสมอของการประเมินผลการดำเนินงาน					
35	การรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน รายงานทางการเงินมีความถูกต้อง เชื่อถือได้					
36	มีการรายงานทางการเงินเป็นไปตามระเบียบกำหนด					
37	การกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานชัดเจน					
38	มีการรายงานผลเป็นรายไตรมาส รายปี ตามผลที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงานทั้งส่วนที่เป็นผลผลิต ผลลัพธ์ของแผนงาน/โครงการ					
39	รายงานมีข้อมูลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับผลการปฏิบัติงานที่ได้รับ					
40	การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการดำเนินงานเป็นระยะ					
41	การบริหารสินทรัพย์ การจัดระบบการบริหารสินทรัพย์					
42	การกำหนดผู้รับผิดชอบต่อสินทรัพย์ที่ชัดเจน					
43	ลงทะเบียนคุมทรัพย์สินอย่างครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน					
44	การคิดค่าบริการที่เกิดจากการใช้ทรัพย์สินมีความเหมาะสม					
45	การกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่สนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า					

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
46	การคำนึงถึงทางเลือกในการเช่าทรัพย์สิน แทนการซื้อทรัพย์สิน					
47	การวางแผนล่วงหน้าในการจัดหาทรัพย์สินและการหาสินทรัพย์ทดแทนโดยคำนึงถึงประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า					
48	การจำหน่ายสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์					
49	การตรวจสอบภายใน การแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในของโรงเรียน (ตรวจเอกสารหลักฐานทางการเงินการบัญชี)					
50	การตรวจสอบทางการเงิน(ตรวจเอกสารหลักฐานขอเบิกก่อนจ่ายเงิน)					
51	การตรวจสอบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้					
52	การจัดระบบการควบคุมภายในของโรงเรียน					
53	การปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน					
54	การประเมินประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน					
55	การนำผลการตรวจสอบไปปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงาน					

ตอนที่ 3

ปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบ
มุ่งเน้นผลงานในโรงเรียน

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า โรงเรียนของท่านดำเนินงาน หรือมีความเพียงพอ ตามปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมากน้อยเพียงไร แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริง

- 5 หมายถึง ดำเนินการ / มีความเพียงพอมากที่สุด
4 หมายถึง ดำเนินการ / มีความเพียงพอมาก
3 หมายถึง ดำเนินการ / มีความเพียงพอปานกลาง
2 หมายถึง ดำเนินการ / มีความเพียงพอ
1 หมายถึง ดำเนินการ / มีความเพียงพอที่น้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	โครงสร้างองค์กร					
	การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรชัด					
2	ความมีเอกภาพในการบังคับบัญชา					
3	สายการบังคับบัญชาชัดเจน					
4	การจัดกลุ่มงานของโรงเรียนในปัจจุบัน (6 สายงาน)					
5	กำหนดลักษณะงานที่ชัดเจน					
6	การได้รับการกระจายอำนาจทางการบริหารในปัจจุบัน					
7	ระบบการติดต่อสื่อสารหรือการประสานงานในโรงเรียน					
8	ความชัดเจนของการแบ่งงาน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
9	การแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน					
10	ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน					
	ลักษณะสภาพแวดล้อม					
11	สภาพเศรษฐกิจของชุมชนเอื้อต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน					
12	การได้รับการยอมรับจากชุมชน					
13	ความสามารถในการขอความร่วมมือกับชุมชน					
14	ความร่วมมือจากชุมชนที่โรงเรียนได้รับ					
15	ความมีมนุษยสัมพันธ์กับโรงเรียนอื่น					
16	การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน					
17	สิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียนเอื้อต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน					
	ลักษณะของบุคลากร					
18	บุคลากรมีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ					
19	การได้รับความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน					
20	ความพึงพอใจของบุคลากรที่ได้รับมอบหมายงาน นอกเหนือจากงานจัดการเรียนการสอน					
21	การได้รับการพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรมของบุคลากร					
22	ความพึงพอใจของบุคลากรเกี่ยวกับค่าตอบแทนที่ได้รับ					
23	ความเสียสละ และการอุทิศตนของบุคลากร					
24	การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสม					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ					
25	ความชัดเจนของนโยบายจากหน่วยงานระดับกรม กระทรวง					
26	การนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการปฏิบัติงาน					
27	ความชัดเจนในแนวปฏิบัติ					
	ทรัพยากรสนับสนุน					
28	อาคารสถานที่เพียงพอ					
29	วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพียงพอ					
30	การได้รับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์					
31	เงินงบประมาณในการเตรียมความพร้อม					
32	จำนวนบุคลากร					
33	การได้รับบุคลากรที่ตรงตามสายงานที่ปฏิบัติ					
	การฝึกอบรมและการพัฒนา					
34	การได้รับการฝึกอบรม ให้ความรู้ในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน					
35	ปริมาณ ข้อมูลข่าวสาร กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่ได้รับในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน					
36	คุณภาพ ข้อมูลข่าวสาร กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่ได้รับ ในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน					
37	การส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานผ่านเครือข่าย Internet					
38	การได้รับการฝึกอบรมในการใช้คอมพิวเตอร์					

ตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้น
ผลงานของโรงเรียน

ปัญหาอุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณท่านที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้น
ผลงาน (PBB) ในโรงเรียน

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้บริหารโรงเรียน

ข้าพเจ้าเป็นข้าราชการสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งขณะนี้กำลังศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้บริหารโรงเรียน กรอกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง “ ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความพร้อมของการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี” และขอความกรุณา ท่าน โปรดส่งกลับมาตามที่อยู่ข้างล่าง ภายในวันที่ 10 เมษายน 2546 /ด้วยความขอบคุณอย่างยิ่ง

ลงชื่อ ศิริัญญา แก้วเงินลาด
(นางศิริัญญา แก้วเงินลาด)
ผู้วิจัย

กรุณาส่ง

คุณ ศิริัญญา แก้วเงินลาด
หน่วยตรวจสอบภายใน สปช.
กระทรวงศึกษาธิการ
เขตดุสิต กทม. 10300

27 พฤษภาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์
เรียน ผู้บริหารโรงเรียน

ตามที่ข้าพเจ้า นางศิริกัญญา แก้วเงินลาด ปัจจุบันปฏิบัติงาน
หน่วยตรวจสอบภายใน สปช. และขณะนี้ศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้ส่งแบบสอบถามเพื่อทำวิจัยเรื่อง **“ปัจจัยที่ส่งผลต่อความ
พร้อมในการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดปทุมธานี”** โดยได้ส่ง
แบบสอบถามให้ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ในช่วงปลายเดือนมีนาคม 2546
และให้ตอบกลับภายในวันที่ 10 เมษายน 2546 นั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านผู้บริหารเป็นอย่างสูง
ที่ได้ตอบแบบสอบถามและส่งกลับมาให้ผู้วิจัย สำหรับผู้บริหารโรงเรียนท่านใดที่ยังไม่ได้ตอบ
แบบสอบถาม ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบสอบถามและส่งกลับให้ผู้วิจัยด้วย
เนื่องจากปรากฏว่าแบบสอบถามได้รับการตอบกลับจำนวนน้อยทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่เพียง
พอที่จะวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ แบบสอบถามมีจำนวนข้อมากและต้องใช้เวลาในการตอบ
เนื่องจากเนื้อหาในเรื่องงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance based budgeting :PBB)
มีมาก ผู้วิจัยต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ลงชื่อ

(นางศิริกัญญา แก้วเงินลาด)

ผู้วิจัย

โทรศัพท์ ที่ทำงาน 02 -2805565

มือถือ 06 - 5546904

มหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยา
สำนักบรรณสารสนเทศ
 ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ	นางศิริัญญา แก้วเงินลาด
เกิดเมื่อ	15 กรกฎาคม 2510
สถานที่เกิด	อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 35/215 หมู่ 1 ถนนติวานนท์ ซอยร่วมสุข ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2538 บริหารธุรกิจ (บธ.บ.) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2546 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช